

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

економіки та менеджменту
(повна назва факультету)
менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему: Дослідження процесів управління соціально-економічним
розвитком об'єднаної територіальної громади, на прикладі Гуменецької ОТГ
(Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський р-н, с. Гуменці, вул.
Першотравнева, буд. 69)

Виконав(ла): студент(ка) 6 курсу, групи БАМ-61
спеціальності 281 Публічне управління та
адміністрування
(шифр і назва спеціальності)

Маслянко Б.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник Юрик Н.Є.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль Галушак М.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри Кирич Н.Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Рецензент Островська Г.Й.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2020

АНОТАЦІЯ

Тема: «Дослідження процесів управління соціально-економічним розвитком об'єднаної територіальної громади, на прикладі Гуменецької ОТГ».

Кваліфікаційна робота: 82 с., 38 рис., 6 табл., 6 додатків, 50 літературних джерел.

Об'єкт дослідження – процеси управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Мета роботи полягає в ґрунтовному висвітленні основних теоретичних аспектів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади, а також аналізуванні та представленні, на цій основі отриманих результатів, вдосконалення процесів управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Методи дослідження – теоретико-логічний; теоретико-економічний; метод деталізації; аналіз соціально-економічних явищ; статистичний аналіз; метод порівняння; фінансово-економічний аналіз; аналітичний аналіз; причинно-наслідковий метод; метод фінансово-економічного прогнозування; метод соціально-економічного прогнозування тощо.

У роботі розробленні практичні рекомендації та здійснено обґрунтування запропонованих заходів, що спрямовані на вдосконалення процесів управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Результати дослідження впроваджено у діяльність Гуменецької об'єднаної територіальної громади.

Ключові слова: управління, соціально-економічний розвиток, об'єднана територіальна громада, антикризове планування, прогнозна модель.

SUMMARY

Topic: «Research of management of social and economic development of the Humenetska united territorial».

Paper: 82 pages, 38 figures, 6 tables, 6 appendices, 50 references.

The subject of investigation is the management process of the socio-economic development of Humenetska UTC.

The aim of the work is to thoroughly describe the main theoretical aspects of socio-economic development of the united territorial community, as well as to analyze and present the obtained results aimed at improving the management of socio-economic development of Humenetska UTC.

The results have been obtained with the following research methods: theoretical and logical, theoretical and economic, method of detailing, analysis of socio-economic phenomena, statistical analysis, comparison method, financial and economic analysis, analytical analysis, causal method, financial and economic forecasting and socio-economic forecasting.

The practical recommendations have been developed and the proposed measures aimed at improving the management of socio-economic development of Humenetska UTC have been substantiated.

The proposed improvements can be implemented at the Humenetska UTC.

Key words: management, socio-economic development, united territorial community, anti-crisis planning, forecasting model.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	8
1.1 Особливості соціально-економічного розвитку ОТГ.....	8
1.2 Основні складові елементи соціального та економічного розвитку громади.....	11
1.3 Методика аналізу основних показників оцінки соціального та економічного розвитку об'єднаних територіальних громад.....	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГУМЕНЕЦЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	24
2.1 Загальна характеристика ОТГ та аналіз її формування та розвитку.....	24
2.2 Аналіз податкових та неподаткових надходжень ОТГ.....	30
2.3 Аналіз доходів та інших надходжень ОТГ.....	45
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ГУМЕНЕЦЬКОЇ ОТГ.....	51
3.1 Впровадження системи антикризового планування діяльності ОТГ з врахуванням умов пандемії.....	51
3.2 Удосконалення системи планування діяльності виконавчого комітету ОТГ із застосуванням імітаційної моделі.....	54
3.3 Розробка прогнозової моделі для забезпечення соціально-економічного розвитку ОТГ.....	61
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	69
4.1 Організація охорони праці в Гуменецькій ОТГ.....	69
4.2 Реалізація заходів цивільного захисту населення і територій у ході розроблення і виконання програми соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.....	70
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	73
БІБЛІОГРАФІЯ.....	76
ДОДАТКИ.....	82

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що розвиток будь-якої чи то економічної, чи то соціальної системи повсякчас потребує свого розвитку. Не виняток цьому і розвиток об'єднаних територіальних громад. Адже, зрозуміло, що дані елементи розвитку мають взаємовплив: економічний розвиток впливає на формування соціального розвитку, в свою чергу, соціальний розвиток сприяє підвищенню економічного розвитку.

Тому, при здійсненні певних дій щодо сприяння соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад, необхідно враховувати даний момент, без якого не можливо ефективно сформувати ефективність такого розвитку.

Дослідження в сфері, що стосуються особливостей методики формування соціально-економічного розвитку, також аналізу та оцінки щодо ефективності функціонування об'єднаних територіальних громад проводили багато вчених-економістів, зокрема: Пальчук В. [1], Руденко Л.Г. [4], Лісовський С.А. [4], Маруняк Є.О. [4], Батанов О.В. [6], Муркович Л. [7], Молодожен Ю.Б. [8], Олійник Я.Б. [11], Остапенко П.О. [11], Горошкова Л.А. [17], Волков В.П. [17], Хлобистов Є.В. [17], Кутик В.В. [17], Маркіна І.А. [21], Прилипко І.О. [21], Свириденко С.І. [21], Андрушків Б. [24], Кирич Н. [24], Співак С. [24], Білоус Я.Ю. [34], Боголіб М.А. [35], Юрик Н.Є. [41-43] та інші.

Мета дослідження полягає в ґрунтовному висвітленні основних теоретичних аспектів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади, а також аналізуванні та представленні, на цій основі отриманих результатів, вдосконалення процесів управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Завдання дослідження полягають в:

1. Дослідженні теоретичних аспектів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

2. Представленні загальної характеристики ОТГ та аналізі її формування та розвитку.

3. Аналізі податкових та неподаткових надходжень ОТГ.

4. Аналізі доходів та інших надходжень ОТГ.

5. Впровадженні системи антикризового планування діяльності ОТГ з врахуванням умов пандемії.

6. Удосконаленні системи планування діяльності виконавчого комітету ОТГ із застосуванням імітаційної моделі.

7. Розробці прогностичної моделі для забезпечення соціально-економічного розвитку ОТГ.

Об'єкт дослідження – процеси управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти вдосконалення процесів управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Методи дослідження: теоретико-логічний; теоретико-економічний; метод деталізації; аналіз соціально-економічних явищ; статистичний аналіз; метод порівняння; фінансово-економічний аналіз; аналітичний аналіз; причинно-наслідковий метод; метод фінансово-економічного прогнозування; метод соціально-економічного прогнозування тощо.

Інформаційна база дослідження: наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали спеціалізованої періодичної преси, навчальні підручники, посібники, монографії, нормативно-правові матеріали, річна звітність Гуменецької ОТГ за 2017-2019 роки.

Наукова новизна отриманих результатів даної кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні та аналізуванні як теоретичних, так і методичних засад, розробленні та представленні практичних рекомендацій, а також обґрунтуванні запропонованих заходів, що спрямовані на вдосконалення процесів управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Практичне значення результатів дослідження полягає у вдосконаленні процесів управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ на

основі впровадження системи антикризового планування діяльності ОТГ з врахуванням умов пандемії, удосконаленні системи планування діяльності виконавчого комітету ОТГ із застосуванням імітаційної моделі, а також розробці прогнозної моделі для забезпечення соціально-економічного розвитку ОТГ.

Апробація результатів роботи та публікації. Основні положення, а також висновки даного дослідження доповідались та обговорювались на: Міжрегіональній науково-практичній конференції «Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні» (Тернопіль, 21 травня 2019 р.), Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Теоретичні та практичні питання узгодження інтересів розвитку територіальної системи» (Харків, 31 жовтня 2020 р.).

Структура та обсяг дослідження. Представлена кваліфікаційна робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій. Дане дослідження містить 82 сторінки; 38 рисунків; 6 таблиць; 6 додатків. Бібліографія включає 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1 Особливості соціально-економічного розвитку ОТГ

В Україні реалізується реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади, яка передбачає передачу більших повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад. Щоб більш предметно розуміти мету та завдання такого процесу, варто ознайомитись із загальними підходами до соціально-економічного розвитку в контексті збалансування інтересів держави, регіону та власне громади.

Незважаючи на багатогранність наукових досліджень сучасних проблем соціально-економічного розвитку ОТГ, їхня складність та суспільна значимість зумовлюють необхідність поглиблення аналізу питання з погляду удосконалення змісту соціальної та економічної політики розвитку кожної складової одиниці об'єднаної громади.

Спираючись на низку наукових досліджень, на наш погляд, можливо відокремити три основні змістовні блоки суспільної політики щодо розвитку села за допомогою сільських громад (рис. 1.1) [8]:

- політико-правові ознаки;
- соціально-економічні ознаки;
- соціокультурні ознаки.

Ці ознаки й визначатимуть зміст сільського розвитку шляхом утворення громад, даючи можливість виокремити в процесі цього розвитку відповідні політико-правові, соціально-економічні та соціокультурні складники, кожен з яких зумовлений різними чинниками, аналіз яких і дозволяє підібрати необхідні підходи до розвитку сіл за допомогою створення територіальних громад.

Рисунок 1.1 – Основні змістовні блоки суспільної політики щодо розвитку села за допомогою сільських громад

Перша з наведених ознак формується під впливом зовнішніх чинників, а друга – внутрішніх. Для розвитку села за допомогою громад в межах цього складника потрібна, перш за все, оптимізація повноважень місцевого самоврядування в національній системі публічного управління загалом; по-друге,

сільська територіальна громада вже в системі місцевого самоврядування в Україні має набути не формальної, а реальної суб'єктності; по-третє, громада повинна бути законопослушним суб'єктом господарювання і активно здійснювати реалізацію наділених повноважень. Запорукою розвитку громади в цьому напрямі, з одного боку, мають бути реальні кроки суспільної політики держави щодо покращення інформаційного, правового та організаційного забезпечення діяльності територіальної громади, а з іншого (і це, можливо, є більш вагомим чинником) – внутрішнє прагнення сільської громади отримувати таку підтримку та безпосередньо брати участь у процесах самоврядування.

Актуальними при другій ознаці є питання дотримання принципу справедливості щодо розподілу та споживання спільних благ. Цьому також мають сприяти вдосконалення інформаційного, правового та організаційного забезпечення безпосереднього процесу розвитку села за допомогою формування громад.

Управлінська діяльність сільської територіальної громади при цьому має пройти усі етапи життєвого циклу як муніципальний економічний продукт: від початкової фази – створення колективних благ для населення громади і до завершальної фази – контролю за їх виконанням даного завдання [11].

Об'єднання та розвиток громади з соціального та культурного погляду має за основну мету – утвердження високої етичної та соціальної культури, де для всіх членів громади існують єдині цінності, традиції, норми, правила та звичаї і кожен її член може без проблем ідентифікувати себе з громадою, а також здатен до активної взаємодії з іншими членами сільської територіальної громади з метою визначення, відстоювання та реалізації спільних інтересів завдяки використанню механізмів місцевого самоврядування. Для реалізації цього напрямку розвитку першочерговою є потреба ефективного інформаційного забезпечення процесу розвитку села за допомогою створення громади. В цьому аспекті необхідно акцентувати увагу на тому, що саме соціокультурні ознаки та складові розвитку сіл за допомогою ОТГ значною мають вагомий вплив на формування та реалізацію політико-правових і соціально-економічних напрямків діяльності.

Отже, гармонійний розвиток ОТГ може відбуватися за тих умов, коли громада набуватиме оптимальних характеристик суб'єктності в межах політичних, правових, соціальних, економічних, соціальних та культурних складових. Одночасно з цим як об'єкти впливу внутрішніх і зовнішніх чинників такого розвитку мають розглядатися окремі ознаки, керована зміна яких потребуватиме відповідного інформаційного, правового та організаційного забезпечення суспільної політики в Україні.

З огляду на вищесказане такий підхід дозволяє розглядати складові, зокрема політико-правового розвитку, що забезпечує легітимно-чинну основу суб'єктності ОТГ; соціально-економічного, що створює матеріальну основу життєдіяльності сільської територіальної громади; соціокультурного, що формує ідейну, ідеологічну та цілісну основу функціонування сільської територіальної громади як соціальної спільноти. Кожна із представлених складових сформована під дією різних факторів, моніторинг та аналізування яких і дає можливість виокремити необхідні підходи в створенні та реалізації суспільної політики щодо розвитку села за допомогою сільських громад в конкретних політичних, соціальних, економічних і культурних умовах [7].

1.2 Основні складові елементи соціального та економічного розвитку громади

Досягнення високого рівня соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад у системі національної економіки науковцями зводиться до формування економічного потенціалу місцевості для покращення економічної ситуації на майбутню перспективу та підвищення рівня життя населення. В цьому аспекті ми цілком погоджуємося з фахівцями, які стверджують, що «в основі забезпечення економічного потенціалу мають лежати унікальні місцеві умови, аналіз сильних і слабких сторін, загроз і перспектив даної території» [1]. Реформа усієї системи самоврядування на основі децентралізаційних процесів повинна забезпечувати створення таких об'єднаних територіальних громад, які власними силами та можливостями спроможні будуть забезпечити високий рівень надання

різних послуг населенню громади [4]. При цьому діючим законодавством визначено елементи їх ресурсного забезпечення, а саме: наявне майно, доходи до місцевих бюджетів, інші кошти, земельні та природні ресурси, що є власністю територіальних громад, а також спільні об'єкти їх власності, якими вони розпоряджаються на даний час [6].

З вище викладеного випливає, що об'єднані територіальні громади є такими суб'єктами, котрі наділені широким колом повноважень щодо управління майном, яке знаходиться у їхній комунальній власності. Об'єктами такого майна є переважно заклади соціальної сфери, майно органів місцевого самоврядування, підприємства житлово-комунального господарства, отримані громадами в результаті розмежування державного майна України між загальнодержавною власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць, визначених відповідною постановою Кабінету Міністрів України [4].

Слід також пам'ятати, що ОТГ виступають суб'єктом управління муніципального рівня, який акумулює значний ресурсний потенціал. Від правильного управління даним потенціалом залежить рівень соціально-економічного розвитку не тільки окремої ОТГ, але й регіону та національної економіки у цілому.

Вищевказане вимагає детального розгляду питання у розрізі окремих ресурсів та окремих ОТГ. У цьому плані зауважимо, що існуюча на сьогодні система статистичного збору та опрацювання інформацій дає змогу здійснювати аналізування тільки окремих складових ресурсного забезпечення ОТГ таких, як: кадрових, фінансових, земельних. Слід також зауважити, що при цьому статистичні дані щодо ресурсів, які лежать в основі формування конкурентних переваг довгострокового характеру ОТГ на сьогодні відсутні.

Слід відмітити, що на етапі створення ОТГ домінуючу роль у забезпеченні її соціально-економічного розвитку відіграє рівень ресурсозабезпечення. В цьому переліку переважаючим критерієм формування ОТГ виступають фінансові ресурси, рівень забезпечення громад даним видом ресурсу та ефективність його використання в значній мірі детермінують рівень її соціально-економічного

розвитку. Варто зазначити і той факт, що негативною тенденцією у сфері управління фінансовими ресурсами ОТГ є високий рівень їх ротаційності. Саме тому існують великі розбіжності у значенні даного показника між різними ОТГ. Саме тому виникає необхідність у виділенні чітких критерій обґрунтування фінансової спроможності громади на етапі її створення та вдосконалення системи міжбюджетного вирівнювання, що у свою чергу дозволить отримати значний обсяг надходжень до місцевого бюджету.

Ще однією важливою проблемою є рівень та якість забезпечення необхідними кадрами, спроможними справлятися з різноманітними завданнями та вирішенням проблем в умовах децентралізації, а також їх фахової підготовки та фінансування. На сьогоднішній день існує велика кількість навчально-практичних програм менеджерів саме у сфері місцевого самоврядування, що в майбутньому посприє акумуляції інтелектуального ресурсу [17]. Слід пам'ятати те, що спрямування вагової частки власних доходів на утримання управлінського апарату ОТГ обмежує їх можливості щодо забезпечення належного рівня соціально-економічного розвитку території.

В Українській державі реформування суспільства спричинило злам основних політико-соціальних структур і відносин, що не могло не призвести до ускладнення умов людського буття в усіх сферах, зокрема і в сільській. Тому потрібне як теоретичне, концептуальне осмислення нових суспільних реалій, так й ініціювання нових технологічних, методичних пошуків, розробок для формування адекватної суспільної політики. Саме роль суспільної політики щодо розвитку сільських громад є досить ваговою. Стратегія розвитку цієї політики не завжди відповідала потребі більш чіткого обґрунтування напрямів розвитку сільських громад, які б більшою мірою відповідали реальним процесам на селі, безпосередній реалізації інтересів сільських громад та перспективам їх подальшого розвитку.

Висока актуальність проблемних аспектів розвитку сільських територій зумовлюється загостренням кризи життя, зокрема, сільського населення, тенденцією до їх зuboжіння, зростанням рівня безробіття, відсутністю ефективних

заходів зі сторони держави щодо вирішити проблеми села. Запровадження дієвої суспільної політики, спрямованої на вирішення проблем розвитку сільських територій, є одним з високопріоритетних загальнодержавних завдань, оскільки це дає можливість досягти сучасних світових соціально-економічних стандартів життя суспільства.

В українській науці чимало дослідників приділили значну увагу питанню розвитку сільських територій, однак розвиток села за допомогою сільських громад в погляді суспільної політики в Україні є майже недослідженим, що в умовах становлення української моделі місцевого самоврядування, модернізації та перспективного розвитку інституту місцевого самоврядування в Україні зумовлює особливу актуальність цієї проблеми.

Незважаючи на багатогранність наукових досліджень сучасних проблем соціально-економічного розвитку сільських територій, їхня складність та суспільна значимість зумовлюють необхідність поглиблення аналізу питання з погляду удосконалення змісту суспільної політики розвитку села за допомогою сільських громад.

Наша мета – з'ясувати особливості сільського розвитку в сучасних умовах державотворення та обґрунтувати можливості інтенсифікації розвитку села шляхом утворення та активної діяльності сільських громад у найближчій перспективі.

Організація місцевого самоврядування шляхом утворення територіальних громад закріплена Конституцією України, в якій подане визначення територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування. Цей чинник зумовлює потребу більш поглибленого наукового вивчення як питань реалізації функцій та повноважень територіальної громади в сучасних умовах державотворення, так і перспектив подальшого розвитку територіальної громади як такого суб'єкта. Водночас необхідність удосконалення інституційного забезпечення сільського розвитку за допомогою громад продиктована потребами оновлення українського суспільства на засадах загальнолюдських цінностей, що вимагає принципово нових підходів до суспільної політики держави з погляду її

загальноєвропейської орієнтації. З огляду на сказане вище, теоретичні та практичні розробки української моделі сільської громади є актуальним завданням сьогодення.

Суспільна (державна) політика визначається як напрям дії (чи бездії), яка обрана владою з метою вирішення однієї чи кількох взаємопов'язаних проблем, ґрунтується на суспільних цінностях і суттєво впливає на життя суспільства. При цьому вироблення суспільної політики відбувається в кількох напрямках. Зокрема, суттєво на зміст і якість такої політики справляють вплив демократичні чинники, до яких, насамперед, дослідники зараховують роль держави у розв'язанні суспільних проблем та її представницьку спроможність, а також залучення громадян до процесу вироблення суспільної політики.

Розвиток громади розцінюється нами як неперервний та постійний процес, у який залучені велика кількість різних соціальних груп. Потрібно також враховувати і те, що на території сільської місцевості реально існує значна кількість неформальних груп, за допомогою яких жителі прагнуть реалізувати власні бажання, інтереси та цілі. Тому необхідно обов'язково взяти до уваги за вимоги цих груп і налагодити з ними тісну співпрацю. Це і буде одним із основних завдань розвитку громади [8; 17].

Проте це може статися лише шляхом налагодженого співіснування та двосторонньої взаємодії членів майбутньої громади. Водночас така взаємодія передбачає заснування громади як всеохоплюючого інституційного середовища, що здійснює реалізацію процесу вироблення та задоволення спільних інтересів й потреб жителів сільської місцевості.

Вітчизняні науковці О. Бородіна та І. Прокопа у своїх працях виклали новий підхід до формування та розвитку громад, який базується на моделі самоврядування, в якій важливу роль приділяється змінам у сфері публічного планування, яке, у свою чергу, проводиться та контролюється самими громадами за сприяння держави.

Справді, розвиток села за допомогою громад передбачає діяльність, яка дає можливість сільським мешканцям чинити вплив на суспільну мотивацію

підтримки села та поглиблювати усвідомлення локальних потреб суспільства, а також допомогти селу подолати соціальну ізоляцію та, відповідно, отримати вільний доступ до інформації та послуг.

Активний розвиток села потребує сильних і життєздатних сільських громад, які б з метою покращення добробуту своїх односільчан плідно використовували місцеві активи й поєднували їх із зовнішніми можливостями партнерів, зокрема й з державою.

Потужною рушійною силою розвитку села є ініціювання громадою певних рішень, які безпосередньо впливають на її життєдіяльність та економічну діяльність. Варто наголосити, що участь членів громади у процесі розвитку має бути не формальною («псевдо участю»), а реальною, більше того – дієвою, чого можна досягти шляхом самоорганізації членів громади.

Місцеве самоврядування українського села, яке спиралося б на міцні сільські громади, має ґрунтуватися на висхідному принципі (bottom-up approach). За умови активного розвитку села шляхом створення сільських громад надається можливість самоорганізовуватися саме сільським жителям, об'єднаним спільним життєвим простором (адже проживають вони зазвичай у межах одного села) з метою реалізації спільних намагань, спрямованих на поліпшення економічного, соціального, екологічного та культурного аспектів життя рідного села.

Метою розвитку сільських громад є їх життєздатність, яка прямопропорційно пов'язана з двома аспектами його розвитку. По-перше, життєздатність села залежить від того, наскільки сільські громади можуть підтримувати місцеву інфраструктуру на належному рівні, мати доступ до широкого спектру послуг, а також працювати над активізацією підприємницької діяльності, інтенсифікацією економічних можливостей та формуванням регуляторної політики, яка сприяє одержанню кінцевих результатів. По-друге, життєздатність сільських громад залежить від самих селян, які мають зрозуміти й усвідомити свої активи, дієво розвивати мережі, працювати над налагодженням місцевої співпраці, розвивати мотивацію в односельців та культивувати ентузіазм до розвитку рідного села.

Аспекти життя сільських громад є одночасно їхніми й засобами, й цілями розвитку. Адже до процесу розвитку сільської громади, в основному, належить процес – серія рішень і дій, які покращують не лише економічний стан громади, а й утверджують її функціональну силу. Саме завдяки своїм колективним діям, участі та контактам сільська громада набуває нового життя: стає активнішою та діяльнішою, організаційно більш згуртованою, здатною ініціювати нові зміни, з більш дієвими мережами та високопрофесійними знаннями, розвиненим лідерством та високим рівнем ентузіазму [21].

1.3 Методика аналізу основних показників оцінки соціального та економічного розвитку об'єднаних територіальних громад

На сьогоднішній день залишається досить актуальним аспектом пошук шляхів дослідження та аналізування розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Така актуальність полягає в тому, що саме такі суб'єкти господарювання як громади розташовані територіально нерівномірно, а їх аналіз буде потребувати різних підходів та методів. А з цього випливає, що кожна окрема громада є особливою структурною управлінською одиницею має свої особливості та відмінності і в географічному місцерозташуванні, і в початково-стартових ресурсних можливостях для власного розвитку. Саме дані фактори будуть слугувати базою здійснення процесу діагностування та оцінки як соціального, так і економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. Існуючі спроби та намагання вітчизняних вчених у питаннях розробки та впровадження єдиної універсальної системи оцінки стану розвитку громад не знайшли загальної підтримки. Такими ж результатами обвінчалися і ті спроби, які були реалізовані на державному рівні. Однак деяких результатів було досягнуто. Зокрема, щодо оцінки регіонального розвитку, то результатом стала затверджена Кабміном України «Методика визначення комплексної оцінки результатів соціально-економічного розвитку регіонів» та «Методика оцінки міжрегіональної та внутрішньо-регіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів».

Спеціалістами та фахівцями у сфері вітчизняного регіонального розвитку було підготовлено певний перелік показників оцінки розвитку ОТГ, який, на нашу думку, носить більше рекомендативно-формальний характер, ніж практичний і не є досконалим. Отже, питання діагностування та оцінювання соціально-економічного розвитку ОТГ на даний час залишається не втратило своєї актуальності.

Слід відмітити, що на сьогоднішній день найбільш поширеним методом дослідження є діагностування, яке носить розпізнавальний характер. Саме тому за допомогою даного метода найшвидше і найефективніше можна виявити ознаки та причини відхилень у соціальному та економічному розвитку, в тому числі, і ОТГ.

Варто детальніше зупинитися на територіальному аспекті управління, який пов'язаний з вирішенням ряду проблем, які стосуються як економічної, так і соціальної сфер. Варто не забувати про таку особливість, що територіальна особливість громади полягає в тому, що вона є підвідомча органам місцевого управління території, а саме управління нею здійснюється в межах існуючих адміністративних територіальних одиниць. З цього випливає, окремий регіон є соціально-економічною системою, в якій вагоме місце займає об'єднана територіальна громада. Враховуючи результати проведеного зовнішнього та внутрішнього моніторингу досліджуваного об'єкта, доцільно перейти до діагностування його стану, яке варто здійснювати за допомогою системи показників-індикаторів. Потім здійснюється порівняння отриманих значень із встановленим нормативом, або середнім показником, а також визначається відхилення від цих значень. Саме така методика визначення та обґрунтування показників-індикаторів є основною для здійснення оцінки соціально-економічного розвитку ОТГ.

Варто зазначити і той важливий момент, що не всяка об'єднана територіальна громада в нашій країні має достатню ресурсну та матеріальну базу, а також удосконалену структуру управління, що, у свою чергу, дозволить досягнути відповідного сталого розвитку даної території та громади, зокрема. Зважаючи на це архіважливим завданням, яке стоїть перед керівником громади

має бути правильний вибір стратегії соціально-економічного розвитку ОТГ. Для цього доцільно скористатися SWOT-аналізом, першим кроком якого має бути виявлення конкурентних переваг ОТГ за допомогою ретроспективного аналізування соціального і економічного розвитку ОТГ. Після цього доцільно проводити комплексний SWOT-аналіз. Даний вид аналізування є найбільш доцільним інструментарієм при виборі та розробці оптимальної стратегії для громади, на основі якої було б можливо в подальшому приймати і ухвалювати різного роду рішення в сфері управління, які сприяли б забезпеченню сильної та надійної конкурентної позиції. На нашу думку, саме SWOT-аналіз повинен бути основою вибору, формування, розробки та реалізації стратегії соціально-економічного розвитку ОТГ. Даний вид аналізу дозволить виявити сильні та слабкі сторони громади, її потенційні можливості та небезпеки, а саме основне – це очікування членів громади, тобто можливість отримати мешканцям громади ті блага, на які вони сподіваються [17; 21].

Поряд з позитивними моментами SWOT-аналіз має певні недоліки, які варто врахувати в діагностичному процесі, а саме: збір та опрацювання великого обсягу інформації; неочікуване перетворення можливостей у ризики; встановлення якісних критерій оцінювання деяких напрямків діяльності громади; суб'єктивний підхід в експертних оцінках; часова обмеженість використання результатів даного виду аналізу через мінливість зовнішнього середовища. Однак, попри всі наявні негативні сторони SWOT-аналізу саме він дає можливість виявити конкурентні переваги та небезпеки ОТГ, які можуть її очікувати в подальшому.

Отже, SWOT-аналіз можна визначити як універсальний метод експертної оцінки сильних та слабких сторін, потенційних можливостей та небезпек функціонування регіону та очікувань його населення, котрий покладений в основу розробки соціально-економічної стратегії розвитку ОТГ. Тому, ми вважаємо, що подальше оцінювання соціально-економічного розвитку ОТГ повинно ґрунтуватись на SWOT-аналізі як розрахунково-експертному аналізу, основною метою якого забезпечення достовірною інформацією про стан справ в громаді, яка

повинна слугувати основою при розробленні прогнозу подальшого розвитку чи програми дій ОТГ [21].

У статті 10 Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» зазначено, що основною функцією держави стосовно громади – здійснення фінансової та соціальної підтримки у вигляді надання їм субвенційних коштів. Для здійснення цього процесу, тобто для отримання таких субвенції з державного бюджету громади повинні керуватися спеціальним установчим документом, яким є план соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади. Цей план вважається регламентуючий документ із відповідними додатками, за допомогою якого прискорюється процес виділення коштів громадам, за рахунок яких вони зможуть здійснювати соціально-економічну діяльність, а саме: надавати необхідні послуги населенню; розвивати власну інфраструктуру; підсилити економічну та фінансову спроможність [6; 7; 8]. Типова структура плану соціального та економічного розвитку об'єднаної територіальної громади представлена на рис. 1.2.

На основі вищевикладеного доцільно представити перелік основних показників оцінки соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад (рис. 1.3).

Запропонований перелік показників є орієнтовним та носить рекомендований характер. З цього робимо висновок, що вітчизняної універсальної методики оцінки соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад на даний час не існує. Метою такої оцінки має бути динамічне економічне зростання; соціальне зростання, тобто вирівнювання соціальної нерівності та певної ізоляції, в якій опинилися деякі території.

Рисунок 1.2 – Типова структура Плану соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади

Рисунок 1.3 – Орієнтовний перелік основних показників оцінювання соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад

У цьому плані, на наш погляд, варто ставити акцент на тих показниках індикаторах, які в значній мірі забезпечують рівні можливості розвитку різних представників громади, не залежно від їх місця проживання, тобто територіального фактору. З цієї точки зору найбільш ефективним підходом щодо вибору показників оцінки розвитку громади є показники інклюзивного характеру, які демонструють ту особливість суб'єкта, яка полягає у його важливості, унікальності, цінності для суспільства і унікальній можливості задоволення також і власних потреб.

Виходячи з цього, доцільно зазначити, що принципи інклюзивності повинні бути враховані при виборі показників-індикаторів оцінки соціального та економічного розвитку ОТГ, оскільки остання є важливою адміністративно-територіальною одиницею, економічний та соціальний розвиток якої має прямий та важливий вплив на розвиток не тільки господарського потенціалу, але й економіки країни в цілому [6; 7; 21].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГУМЕНЕЦЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1 Загальна характеристика ОТГ та аналіз її формування та розвитку

Гуменецька ОТГ створена 13 серпня 2015 року згідно рішення 33-ї позачергової сесії 4-го скликання Хмельницької облради.

В склад Гуменецької ОТГ увійшли такі території як:

- 1) Абрикосівська сільська рада;
- 2) Великозаліська сільська рада;
- 3) Голосківська сільська рада;
- 4) Гуменецька сільська рада;
- 5) Думанівська сільська рада;
- 6) Залісся Друга сільська рада;
- 7) Нігинська сільська рада;
- 8) Супрунковецька сільська рада.

Центром Гуменецької ОТГ є село Гуменці, перша згадка про яке датується 1493 роком.

Основні загальні показники щодо формування та складу Гуменецької ОТГ розписано та подано в Паспорті громади [44], який представлено в Додатку А.

Крім цього, варто зазначити, що станом на 01.01.2018 р., згідно оцінки, загальна кількість об'єктів погосподарського обліку на території громади (надалі – об'єкти ПГО) склала 6334 од., в тому числі кількість об'єктів, членам яких надані земельні ділянки становлять 6056 од.

Станом на 01.01.2018 р. площа землі в особистому користуванні об'єктів погосподарського обліку на території громади має наступний вигляд – рис. 2.1.

Загальна кількість об'єктів ПГО усіх типів протягом 2018 року дорівнювала 6334 од.

Рисунок 2.1 – Площа земельних ділянок ОТГ у розрізі на 01.01.2018 р., га

Інформація про об'єкти погосподарського обліку по сільських населених пунктах територіальної громади станом на 01.01.2018 р. представлена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Інформація про об'єкти ОТГ станом на 01.01.2018 р., од.

Порядковий номер	Назва населеного пункту	Загальна кількість об'єктів ПГО усіх типів, од.
1	с. Гуменці	792
2	с. Вербка	548
3	с. Привороття Друге	53
4	с. Колубаївці	248
5	с. Слобідка Гуменецька	281
6	с. Лисогірка	271
7	с. Пудлівці	405
8	с. Голосків	770
9	с. Улянівка	131
10	с. Залісся Друге	253
11	с. Дубинка	94
12	с. Велике Залісся	243
13	с. Кисівка	136
14	с. Мале Залісся	66
15	с. Думанів	407
16	с. Нігин	528
17	с. Сахкамінь	403
18	с. Супруньківці	236
19	с. Тернавка	61
20	с. Абрикосівка	346
21	с. Корчівка	82
Разом		6334

Станом на 01.01.2019 р. загальна кількість об'єктів погосподарського обліку на території громади склала 6335 од., в тому числі кількість об'єктів, членам яких надані земельні ділянки становлять 6115 од.

Станом на 01.01.2019 р. площа землі в особистому користуванні об'єктів погосподарського обліку на території громади має наступний вигляд – рис. 2.2.

Рисунок 2.2 – Площа земельних ділянок ОТГ у розрізі на 01.01.2019 р., га

Інформація про об'єкти погосподарського обліку по сільських населених пунктах територіальної громади станом на 01.01.2019 р. представлена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Інформація про об'єкти ОТГ станом на 01.01.2018 р., од.

Порядковий номер	Назва населеного пункту	Загальна кількість об'єктів ПГО усіх типів, од.
1	с. Гуменці	792
2	с. Вербка	548
3	с. Привороття Друге	56
4	с. Колубаївці	252
5	с. Слобідка Гуменецька	281
6	с. Лисогірка	276
7	с. Пудлівці	400
8	с. Голосків	771
9	с. Улянівка	131
10	с. Залісся Друге	254
11	с. Дубинка	95
12	с. Велике Залісся	240

		Продовження табл. 2.2
13	с. Кисилівка	135
14	с. Мале Залісся	64
15	с. Думанів	408
16	с. Нігин	525
17	с. Сахкамінь	404
18	с. Супруньківці	236
19	с. Тернавка	61
20	с. Абрикосівка	347
21	с. Корчівка	59
Разом		6335

Отже, загальна кількість об'єктів ПГО усіх типів за 2019 р. складала 6335 од., а протягом 2018 р., результат цього показника дорівнював 6334 од., тобто відбулися незначні зміни в сторону збільшення результату досліджуваного показника за 2019 р.

В даному дослідженні доцільно представити організаційну структуру Гуменецької ОТГ на основі взаємозв'язку її основних підрозділів.

Так, на першому місці знаходяться:

- сільський голова;
- секретар сільської ради;
- заступник сільського голови;
- старости.

Далі йде, так званий, «Загальний відділ», який складається з:

- начальника відділу;
- заступника начальника відділу;
- завідувача військово-облікового бюро;
- головного спеціаліста з юридичних питань;
- спеціаліста-програміста;
- завідувача архіву;
- спеціаліста;
- діловода;
- спеціаліста у справах дітей;
- техпрацівника;

- водія;
- сторожа;
- завідувача господарством;
- двірника;
- механіка.

Наступним виділено «Сектор з питань економічної політики, комунальної власності, цивільного захисту населення, оборонної та мобілізаційної роботи», до якого входять:

- завідувач сектору;
- головний спеціаліст-інспектор праці
- спеціаліст.

«Фінансовий відділ», що складається з:

- начальника відділу;
- головного бухгалтера;
- заступника начальника відділу;
- головного спеціаліста бухгалтерського обліку;
- спеціаліста-економіста.

«Апарат відділу освіти, культури, спорту і туризму», до якого відносять:

- начальника відділу;
- заступника начальника відділу;
- головного спеціаліста;
- інспектора;
- інспектора з питань туризму;
- інспектора з питань освіти.

«Відділ земельних відносин та комунальної власності», який складається з:

- начальника відділу;
- спеціаліста-землевпорядників;
- касира-рахівника.

«Відділ надання адміністративних послуг», що утворюється з:

- начальника відділу;

- завідувача «Сектору державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та державної реєстрації речових прав на нерухоме майно»;
- завідувача «Сектору надання адміністративних послуг»;
- адміністратора;
- державного реєстратора «Сектору державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та державної реєстрації речових прав на нерухоме майно».

Заключним являється «Відділ містобудування та архітектури», що складається з:

- начальника відділу;
- спеціаліста.

Список всіх працівників Гуменецької ОТГ відображено в Додатку Б [44].

Списки щодо переліку старостів та депутатів Гуменецької ОТГ відображено в Додатку В [44].

Що ж стосується діяльності працівників «Загального відділу» Гуменецької ОТГ, то в даному дослідженні варто виділити їхні основні функції:

- 1) ведення діловодства та документації сільської ради, надання практичної та методичної допомоги старостам сільської ради;
- 2) контроль за виконанням документів, дотримання строків розгляду заяв та скарг громадян, які надійшли до сільської ради;
- 3) підготовка розпоряджень голови сільської ради з питань компетенції відділу;
- 4) організаційно забезпечувати прийом громадян головою сільської ради, заступником та секретарем сільської ради;
- 5) здійснювати організаційне та документальне забезпечення:
  - під час підготовки та проведення сесій сільської ради;
  - під час підготовки та проведення засідань виконавчого комітету сільської ради;
- б) приймати участь:

- у засіданнях постійних комісій сільської ради та наданні допомоги у веденні документації;

- у пленарних засіданнях сесій сільської ради;

- у пленарних засіданнях виконавчого комітету сільської ради;

7) здійснювати підготовку для керівництва сільської ради списків днів народжень;

8) оформлення протоколів засідань постійних комісій, сесій сільської ради;

9) організувати впорядкування документів структурними підрозділами виконавчого апарату сільської ради відповідно до номенклатури справ протягом звітного року;

10) брати участь у спільних заходах, які проводяться у населених пунктах сільської ради;

11) здійснювати: реєстрацію місця проживання та знаття з реєстрації жителів громади; реєстрацію місця проживання новонароджених дітей громади; оповіщення військовозобов'язаних та призовників по виклику в Кам'янець-Подільський ОМВК;

12) оформляти та надавати документи щодо зміни прізвища, втрати, псування паспорту;

13) висвітлювати діяльність сільської ради, її органів, депутатів, старостів у засобах масової інформації та офіційному веб-сайті;

14) здійснювати упорядкування періодичної преси, яка надходить у сільську раду;

15) брати участь у підготовці заходів х нагоди державних, професійних та релігійних свят.

2.2 Аналіз податкових та неподаткових надходжень ОТГ

Досліджуючи соціально-економічний стан Гуменецької ОТГ, варто проаналізувати зміни податкових та неподаткових надходжень в їх розрізі [45; 46; 47].

На рис. 2.3 відображено динаміку сукупних податкових надходжень ОТГ за 2017-2019 роки.

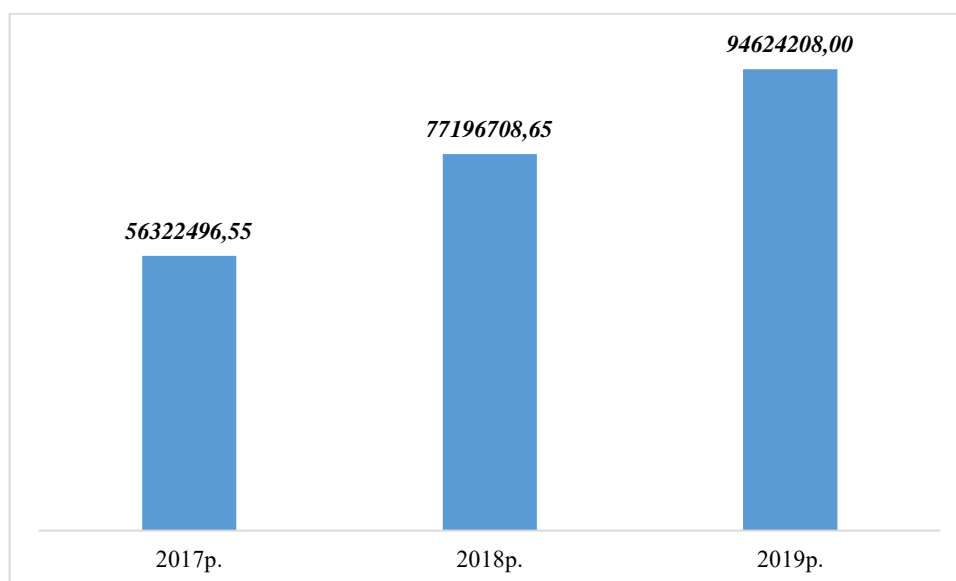

Рисунок 2.3 – Динаміка сукупних податкових надходжень ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка сукупних податкових надходжень протягом 2017-2019 років відображає тенденцію їх росту:

- за 2017 р. сума податкових надходжень склала 56322496,55 грн.;
- за 2018 р. даний показник зріс на 20874212,10 грн. (37,06 %), відносно результату показника 2017 р. та склав 77196708,65 грн.;
- за 2019 р. результат показника зріс до 94624208,00 грн., тобто на 17427499,35 грн. (22,58 %), порівняно із показником 2018 р.

Крім цього, загальний фонд податкових надходжень ОТГ протягом 2017-2019 років має наступний вигляд – рис. 2.4. Динаміка загального фонду податкових надходжень протягом 2017-2019 років також показує тенденцію їх зростання:

- за 2017 р. сума загального фонду податкових надходжень складала 53743776,55 грн.;

- за 2018 р. даний показник зріс на 20707592,10 грн. (38,53 %), відносно результату показника 2017 р. та склав 74451368,65 грн.;

- за 2019 р. результат показника зріс до 91924208,00 грн., тобто на 17472839,35 грн. (23,47 %), порівняно із показником 2018 р.

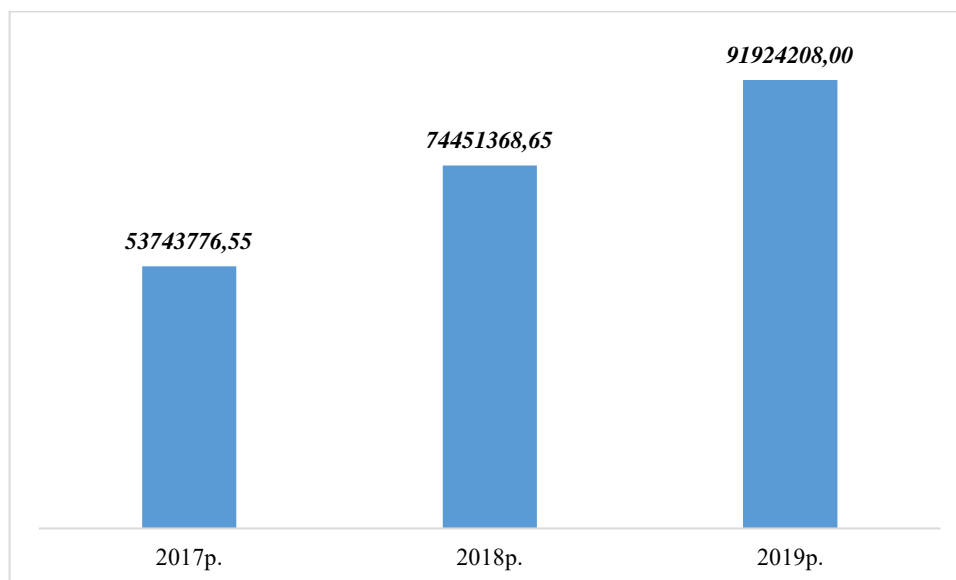

Рисунок 2.4 – Динаміка загального фонду податкових надходжень ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміку результатів спеціального фонду податкових надходжень ОТГ протягом 2017-2019 років показано на рис. 2.5.

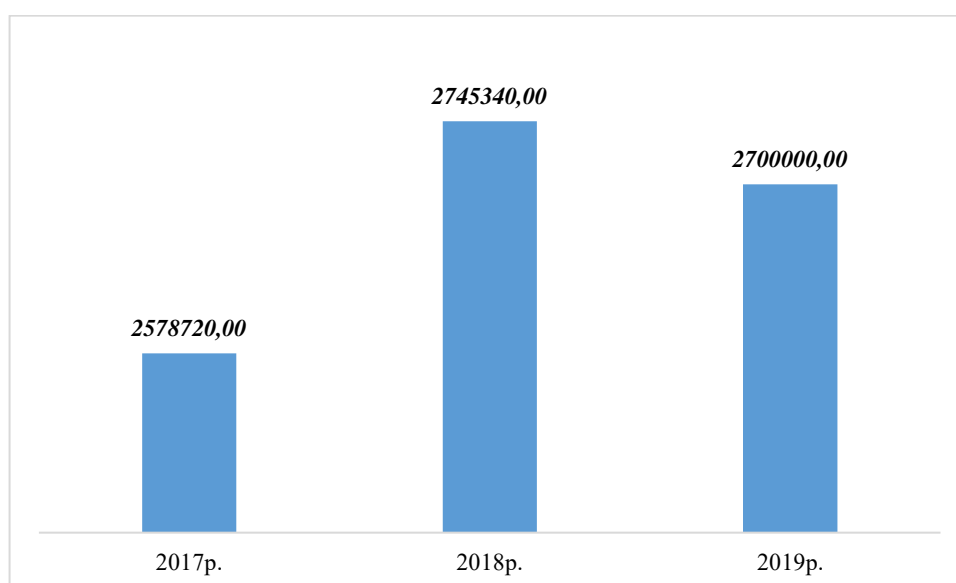

Рисунок 2.5 – Динаміка спеціального фонду податкових надходжень ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміку спеціального фонду податкових надходжень протягом 2017-2019 років можна охарактеризувати наступним чином:

- за 2017 р. сума спеціального фонду податкових надходжень дорівнювала 2578720,00 грн.;

- за 2018 р. даний показник зріс до позначки 2745340,00 грн., тобто на 166620,00 грн. (6,46 %), відносно його результату за 2017 рік;

- за 2019 р. результат показника склав 2700000,00 грн., що є на -45340,00 грн. (-1,65 %) менше, ніж результат цього показника за 2018 р.

Динаміка податків на доходи, податків на прибуток, податків на збільшення ринкової вартості ОТГ протягом 2017-2019 років показана на рис. 2.6.

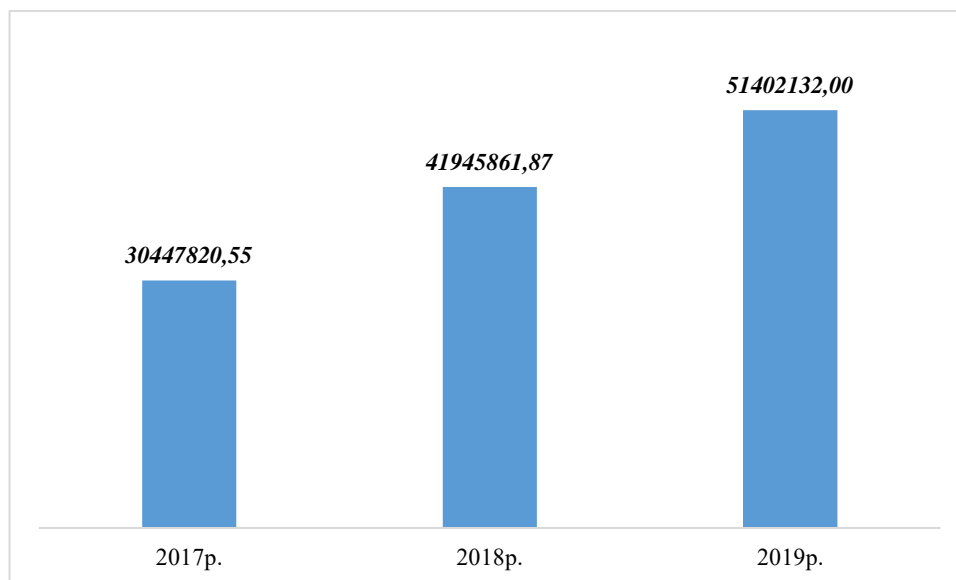

Рисунок 2.6 – Динаміка податків на доходи, податків на прибуток, податків на збільшення ринкової вартості ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка податків на доходи, податків на прибуток, податків на збільшення ринкової вартості протягом 2017-2019 років має наступні тенденції:

- за 2017 р. сума даного показника становила 30447820,55 грн.;

- за 2018 р. результат даного показника зріс до 41945861,87 грн., тобто на 11498041,32 грн. (37,76 %), відносно його результату за 2017 р.;

- за 2019 р. результат показника склав 51402132,00 грн., що на 9456270,13 грн. (22,54 %) більше, ніж результат цього показника за 2018 р.

Динаміка податку та збору на доходи фізичних осіб ОТГ протягом 2017-2019 років відображена на рис. 2.7.

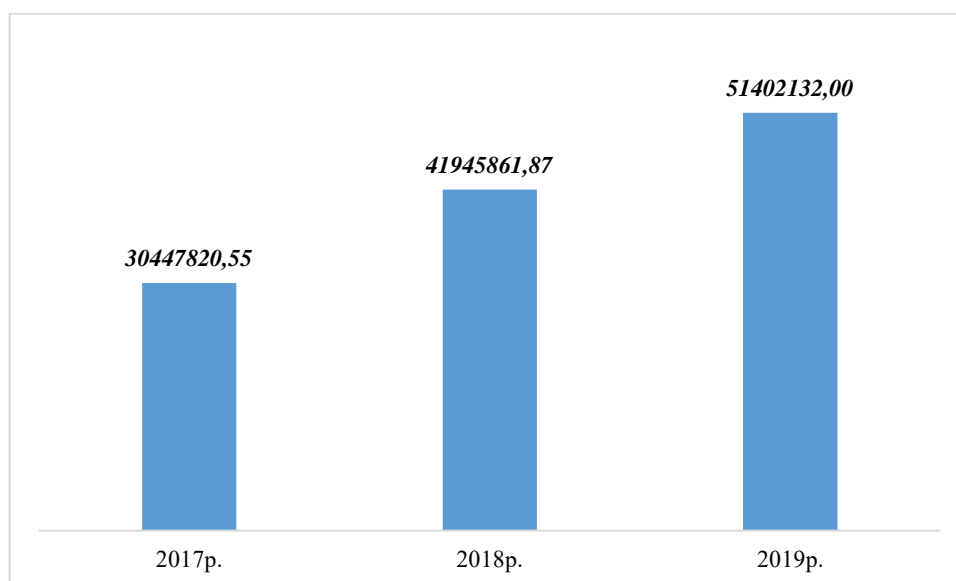

Рисунок 2.7 – Динаміка податку та збору на доходи фізичних осіб ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка податку та збору на доходи фізичних осіб протягом 2017-2019 років характеризується такими тенденціями розвитку:

- за 2017 р. сума цього показника склала 30447820,55 грн.;
- за 2018 р. результат цього показника збільшився на 41945861,87 грн., тобто на 11498041,32 грн. (37,76 %), відносно його результату за 2017 р.;
- за 2019 р. цей показник становив 51402132,00 грн., що на 9456270,13 грн. (22,54 %) більше, ніж його результат за 2018 р.

Зміни рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів ОТГ протягом 2017-2019 років показано на рис. 2.8. Динаміка рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів протягом 2017-2019 років має наступну тенденцію:

- за 2017 р. сума цього показника склала 2563707,00 грн.;
- за 2018 р. результат цього показника зупинився на позначці 21241,00 грн., що є на -2542466,00 грн. (-99,17 %) менше, ніж результат цього показника за 2017 р.;

- за 2019 р. цей показника склав 1159878,00 грн., тобто відбувся ріст його результату на 1138637,00 грн. (5360,56 %), відносно його результату 2018 р.

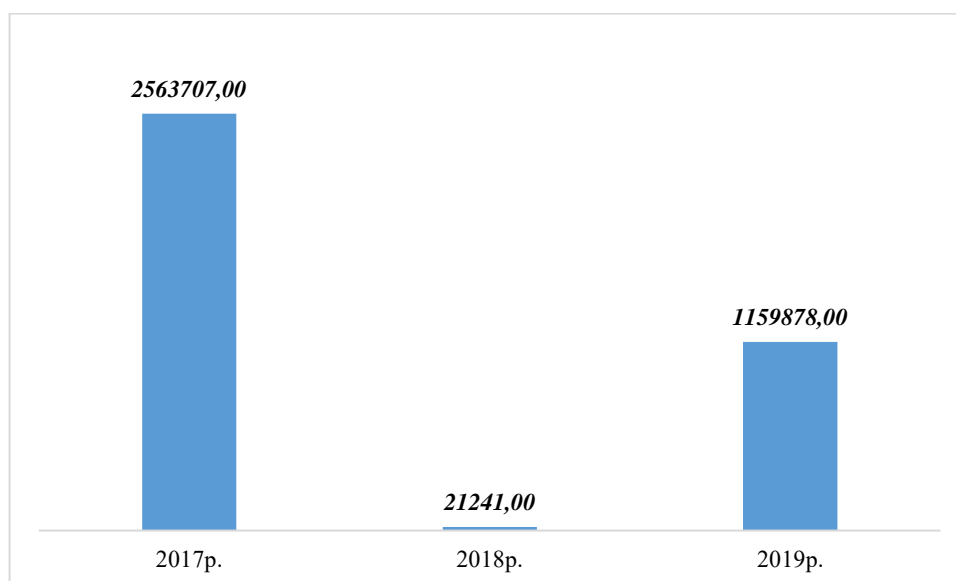

Рисунок 2.8 – Динаміка рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Зміни рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та рентної плати за користування надрами ОТГ протягом 2017-2019 років показано на рис. 2.9.

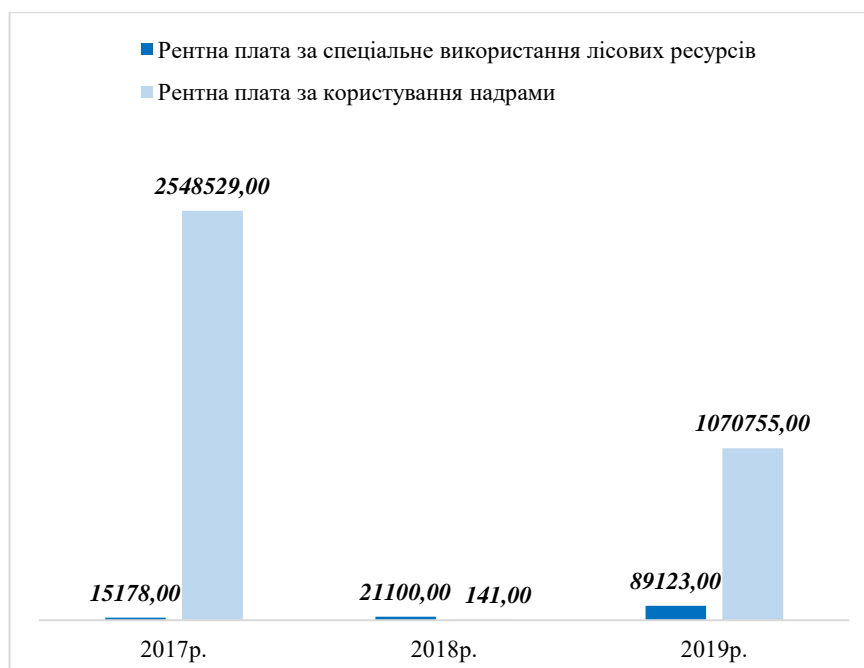

Рисунок 2.9 – Динаміка рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та рентної плати за користування надрами ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів протягом 2017-2019 років має наступні тенденції:

- за 2017 р. сума даного показника становила 15178,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника склало 2100,00 грн., тобто на 5922,00 грн. (39,02 %) більше, ніж його результат у 2017 р.;
- за 2019 р. результат показника ренти дорівнював 89123,00 грн., що є на 68023,00 грн. (322,38 %) більше за його значення в 2018 р.

Динаміка рентної плати за користування надрами протягом 2017-2019 років характеризується наступними даними:

- за 2017 р. сума зазначеного показника склала 2548529,00 грн.;
- за 2018 р. значення даного показника становило 1410,00 грн., тобто менше на -2548388,00 грн. (-99,99 %) за його результат 2017 р.;
- за 2019 р. результат показника ренти склав 1070755,00 грн., що є на 1070614,00 грн. (759300,70 %) більше за його значення в 2018 р.

Тенденції зміни результатів внутрішніх податків на товари та послуги ОТГ протягом 2017-2019 років зображено на рис. 2.10.

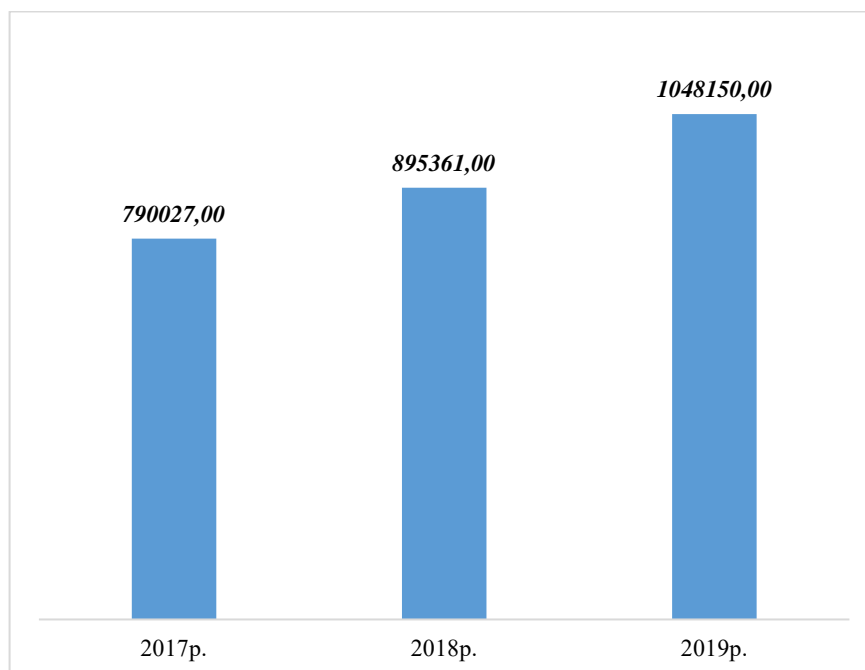

Рисунок 2.10 – Динаміка внутрішніх податків на товари та послуги ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка внутрішніх податків на товари та послуги протягом 2017-2019 років відображає такі тенденції як:

- за 2017 р. сума зазначеного показника становила 790027,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника склало 895361,00 грн., тобто більше на 105334,00 грн. (13,33 %) за результат в 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника дорівнював 1048150,00 грн., що є на 152789,00 грн. (17,06 %) більше за його значення 2018 р.

Зміни щодо результатів акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) та акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) ОТГ протягом 2017-2019 років показано на рис. 2.11.

Рисунок 2.11 – Динаміка акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) та акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) має наступний вигляд:

- за 2017 р. сума акцизного податку склала 108761,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 145785,00 грн., тобто більше на 37024,00 грн. (34,04 %) за результат 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 174550,00 грн., що є на 28765,00 грн. (19,73 %) більше за його значення в 2018 р.

Динаміка акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) характеризується таким виглядом:

- за 2017 р. сума акцизного податку дорівнювала 426087,00 грн.;
- за 2018 р. значення даного показника складало 595056,00 грн., тобто більше на 168969,00 грн. (39,66 %) за результат у 2017 р.;
- за 2019 р. результат цього показника становив 704300,00 грн., що є на 109244,00 грн. (18,36 %) більше за його значення 2018 р.

Зміни результатів місцевих податків ОТГ протягом 2017-2019 років відображено на рис. 2.12.

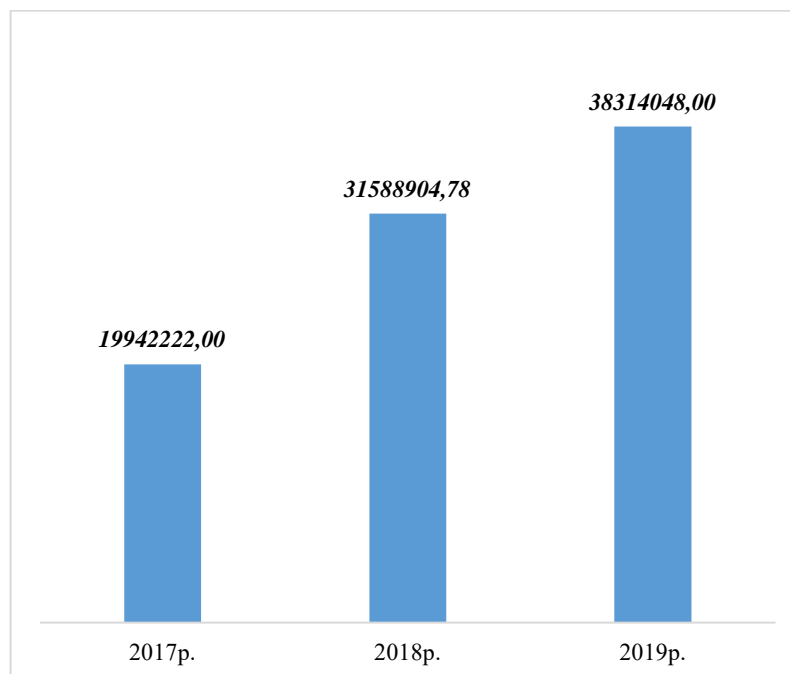

Рисунок 2.12 – Динаміка місцевих податків ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів місцевих податків має наступні тенденції:

- за 2017 р. сума податку склала 19942222,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника складало 31588904,78 грн., тобто більше на 11646682,78 грн. (58,40 %) за результат 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 38314048,00 грн., що є на 6725143,22 грн. (21,29 %) більше за його значення в 2018 р.

Зміни результатів податку на майно та єдиного податку ОТГ протягом 2017-2019 років представлено на рис. 2.13.

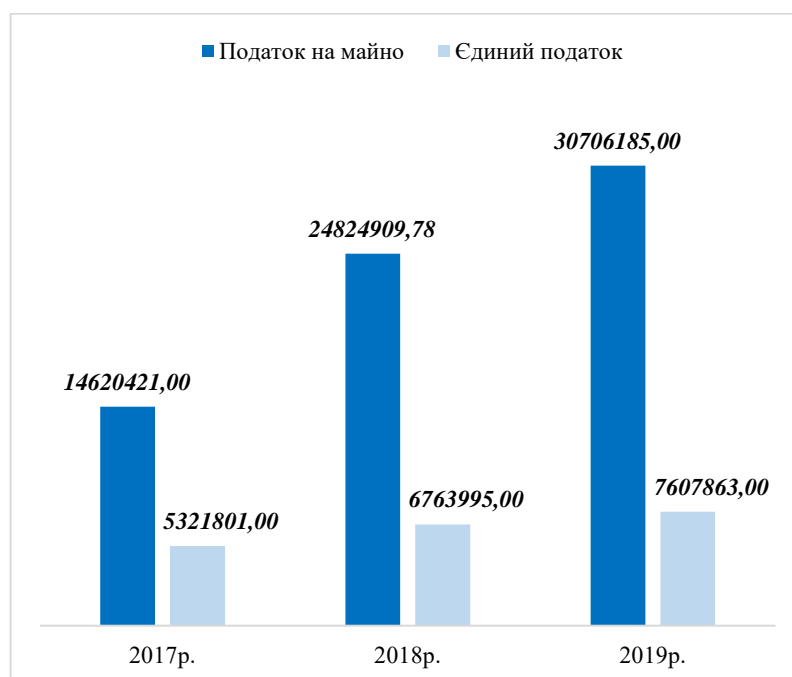

Рисунок 2.13 – Динаміка податку на майно та єдиного податку ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів податку на майно є наступною:

- за 2017 р. сума податку на майно склала 14620421,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 24824909,78 грн., тобто більше на 10204488,78 грн. (69,80 %) за результат в 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 30706185,00 грн., що є на 5881275,22 грн. (23,69 %) більше за його значення 2018 р.

Динаміка результатів щодо єдиного податку має наступну характеристику:

- за 2017 р. сума єдиного податку склала 5321801,00 грн.;

- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 6763995,00 грн., тобто більше на 1442194,00 грн. (27,10 %) за результат 2017 р.;

- за 2019 р. результат даного показника становив 37607863,00 грн., що є на 843868,00 грн. (12,48 %) більше за його значення в 2018 р.

Зміни результатів екологічного податку ОТГ протягом 2017-2019 років показано на рис. 2.14.

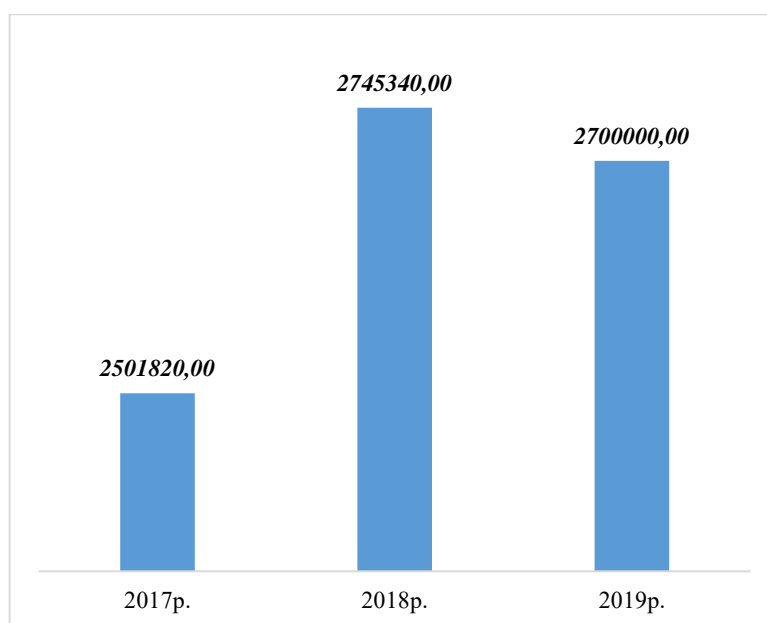

Рисунок 2.14 – Динаміка екологічного податку ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів податку на майно є наступною:

- за 2017 р. сума екологічного податку склала 2501820,00 грн.;

- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 2745340,00 грн., тобто більше на 243520,00 грн. (9,73 %) за результат 2017 р.;

- за 2019 р. результат даного показника становив 2700000,00 грн., що є менше на -45340,00 грн. (-1,65 %) за його значення в 2018 р.

Тенденції зміни результатів неподаткових надходжень ОТГ протягом 2017-2019 років відображено на рис. 2.15.

Динаміка результатів неподаткових надходжень характеризується наступним чином:

- за 2017 р. сума неподаткових надходжень склала 785890,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 866525,00 грн., тобто збільшилося на 80635,00 грн. (10,26 %), відносно результату 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 1013041,00 грн., що є більше на 146516,00 грн. (16,91 %) за його значення в 2018 р.

Рисунок 2.15 – Динаміка неподаткових надходжень ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Тенденції зміни доходів від власності та підприємницької діяльності ОТГ протягом 2017-2019 років відображено на рис. 2.16.

Динаміка результатів доходів від власності та підприємницької діяльності має такий характер:

- за 2017 р. сума даного показника складала 26000,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 20000,00 грн., тобто зменшилося на -6000,00 грн. (-23,08 %), відносно результату за 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 89656,00 грн., що є більше на 69656,00 грн. (348,28 %) за його значення 2018 р.

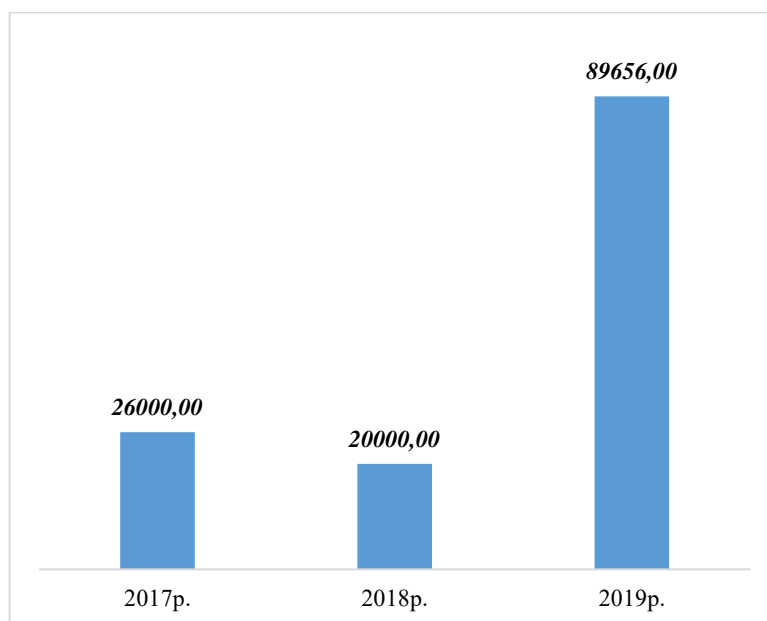

Рисунок 2.16 – Динаміка доходів від власності та підприємницької діяльності ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Тенденції зміни адміністративних зборів та платежів, доходів від некомерційної господарської діяльності ОТГ протягом 2017-2019 років показано на рис. 2.17.

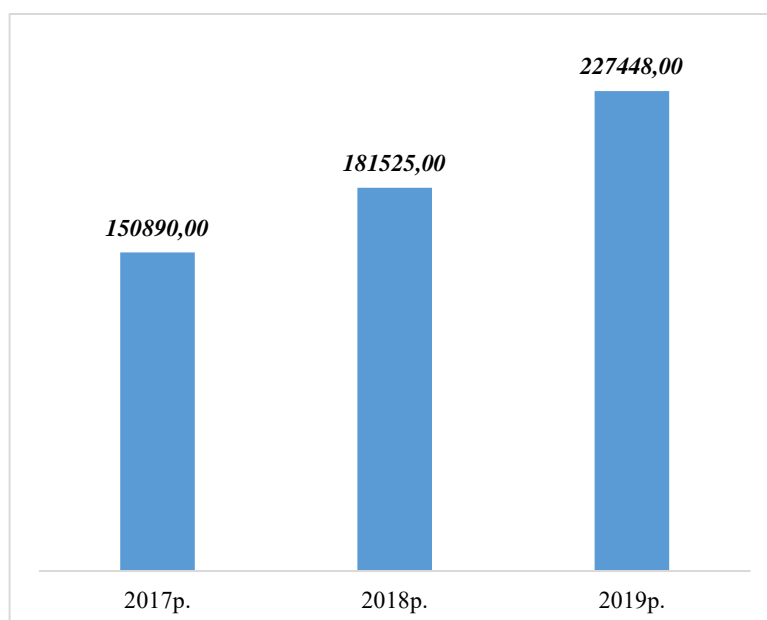

Рисунок 2.17 – Динаміка адміністративних зборів та платежів, доходів від некомерційної господарської діяльності ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів адміністративних зборів та платежів, доходів від некомерційної господарської діяльності відображає такі основні тенденції як:

- за 2017 р. сума даного показника складала 150890,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 181525,00 грн., тобто збільшилося на 30635,00 грн. (20,30 %), відносно результату 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 227448,00 грн., що є більше на 45923,00 грн. (25,30 %) за його значення в 2018 р.

Тенденції зміни результатів державного мита ОТГ протягом 2017-2019 років представлено на рис. 2.18.

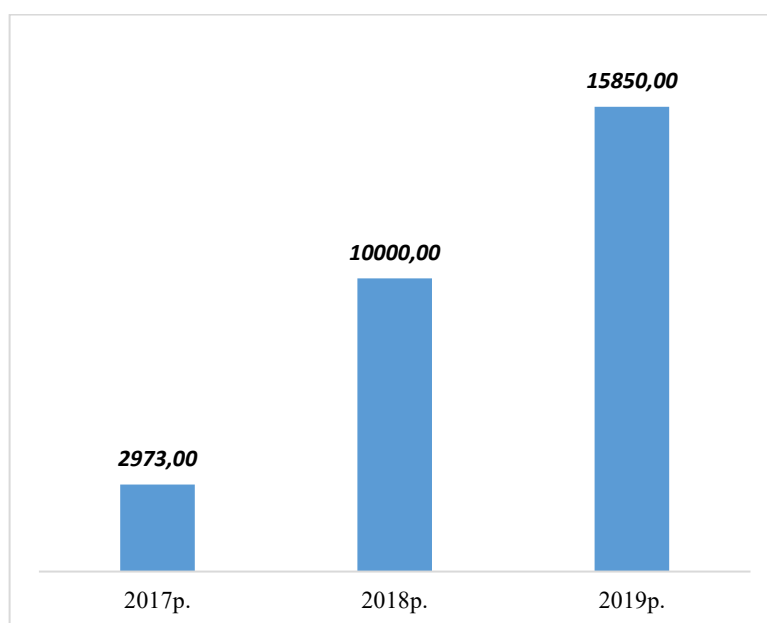

Рисунок 2.18 – Динаміка державного мита ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів державного мита має наступний характер:

- за 2017 р. сума державного мита склала 2973,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 10000,00 грн., тобто збільшилося на 7027,00 грн. (236,36 %), відносно результату за 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 15850,00 грн., що є більше на 5850,00 грн. (58,50 %) за його значення 2018 р.

Тенденції зміни результатів власних надходжень бюджетних установ ОТГ протягом 2017-2019 років показано на рис. 2.19.

Динаміка результатів власних надходжень бюджетних установ відображає такі тенденції як:

- за 2017 р. сума даного показника склала 609000,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 665000,00 грн., тобто збільшилося на 56000,00 грн. (9,20 %), відносно результату 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 655800,00 грн., що є менше на -9200,00 грн. (-1,38 %) за його значення в 2018 р.

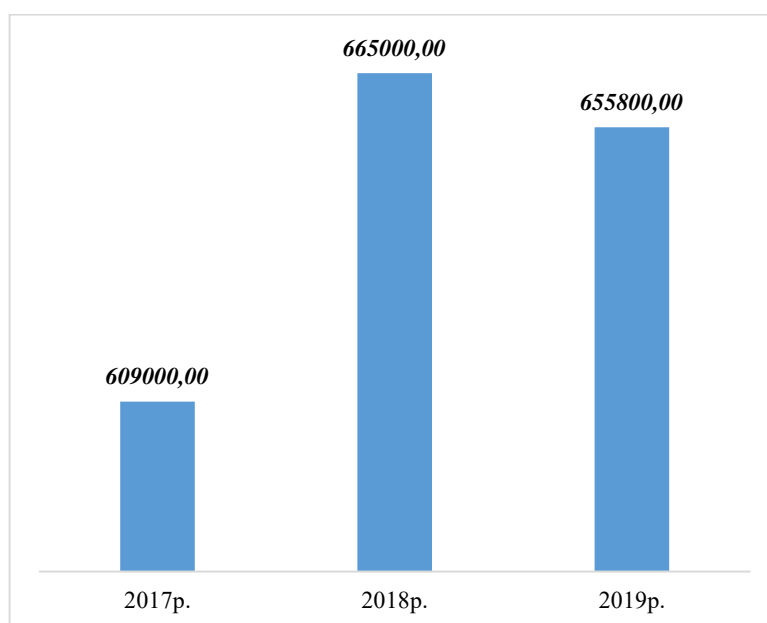

Рисунок 2.19 – Динаміка власних надходжень бюджетних установ ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Що стосується зміни результатів щодо надходжень від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно законодавства, то тут також спостерігається ріст показника за 2018 р. (665000 грн.) на 9,20 %, відносно результату 2017 р. (609000 грн.), а також скорочення результату в 2019 р. (655000 грн.) на -1,38 %, порівняно із його значенням за 2018 р.

2.3 Аналіз доходів та інших надходжень ОТГ

При оцінці соціально-економічного стану Гуменецької ОТГ доцільним виступає й аналіз отриманих доходів та інших надходжень, що сприятимуть її подальшому як ефективному функціонуванню, так і розвитку в цілому [45; 46; 47].

На рис. 2.20 відображено динаміку доходів від операцій з капіталом ОТГ за 2017-2019 роки.

Динаміка результатів доходів від операцій з капіталом відображає такі аспекти як:

- за 2017 р. сума даного показника склала 1300,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 332363,90 грн., тобто збільшилося на 331063,90 грн. (25466,45 %), відносно результату за 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 305692,00 грн., що є менше на -26671,90 грн. (-8,02 %) за його значення 2018 р.

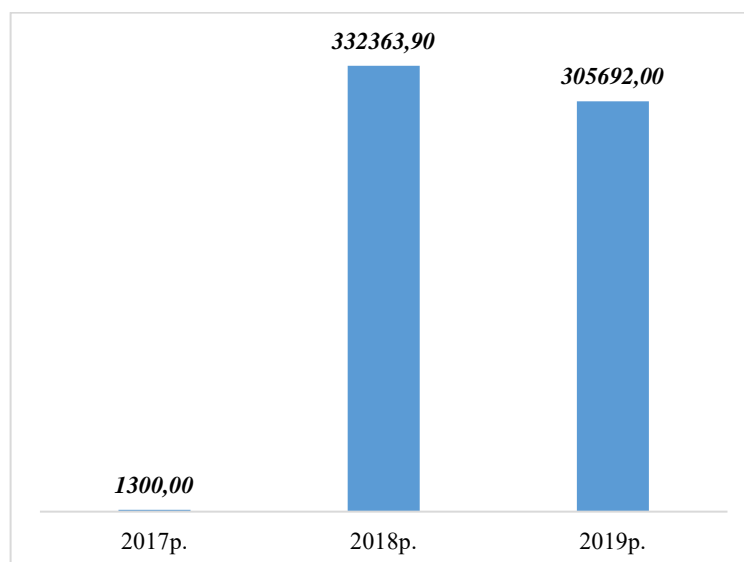

Рисунок 2.20 – Динаміка доходів від операцій з капіталом ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Рис. 2.21 відображає динаміку надходжень від продажу основного капіталу ОТГ за 2017-2019 роки.

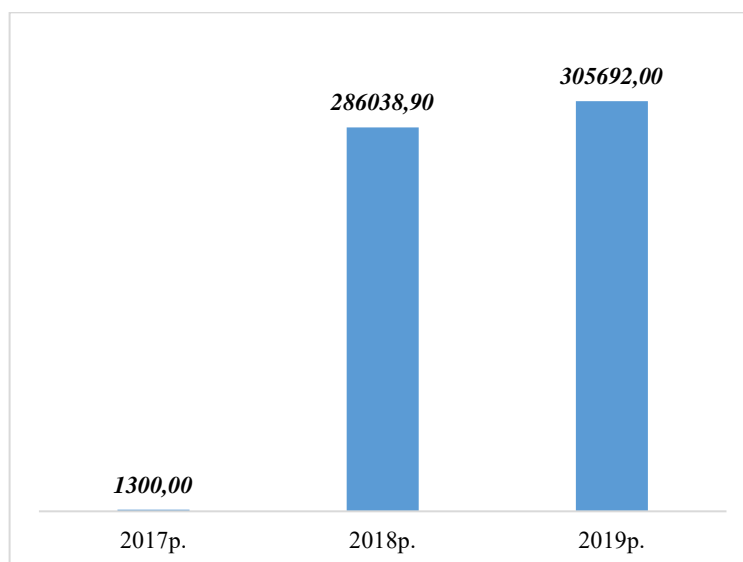

Рисунок 2.21 – Динаміка надходжень від продажу основного капіталу ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів надходжень від продажу основного капіталу має такий характер:

- за 2017 р. сума даного показника склала 1300,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 286038,90 грн., тобто збільшилося на 284738,90 грн. (21903,00 %), відносно результату 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 305692,00 грн., що є більше на 19653,10 грн. (6,87 %) за його значення в 2018 р.

Тенденції зміни результатів щодо офіційних трансфертів ОТГ за 2017-2019 роки показано на рис. 2.22.

Динаміка результатів офіційних трансфертів характеризується таким виглядом показників:

- за 2017 р. сума даного показника склала 38247437,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 31480921,90 грн., тобто зменшилося на -6766516,00 грн. (-17,69 %), відносно результату за 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 39208098,00 грн., що є більше на 7727177,00 грн. (24,55 %) за його значення 2018 р.

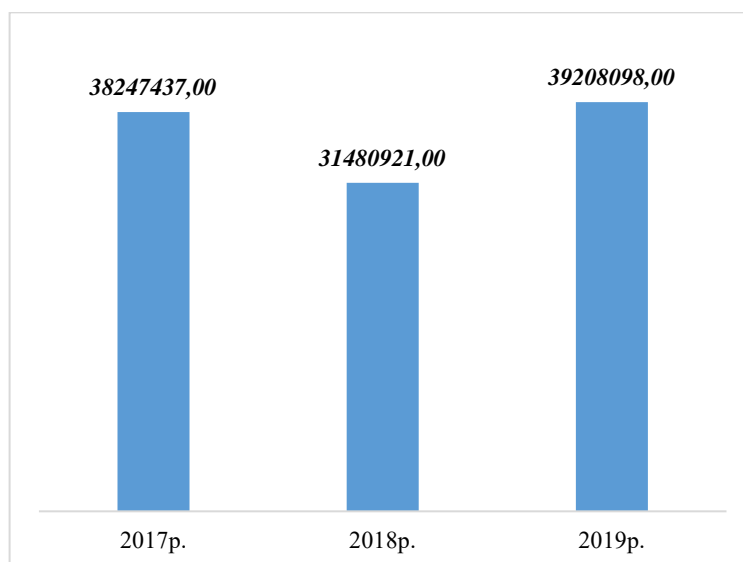

Рисунок 2.22 – Динаміка офіційних трансфертів ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Тенденції зміни результатів щодо отриманих дотацій ОТГ за 2017-2019 роки відображено на рис. 2.23.

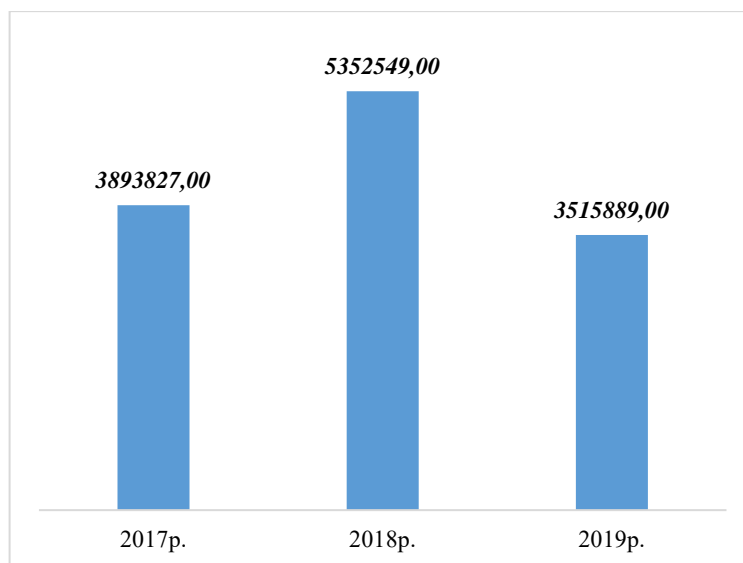

Рисунок 2.23 – Динаміка отриманих дотацій ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів від отриманих дотацій є наступною:

- за 2017 р. сума даного показника склала 3893827,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 5352549,00 грн., тобто збільшилося на 1458722,00 грн. (37,46 %), відносно результату 2017 р.;

- за 2019 р. результат даного показника становив 3515889,00 грн., що є менше на -1836660,00 грн. (-34,31 %) за його значення в 2018 р.

Тенденції зміни результатів щодо отриманих субвенцій ОТГ за 2017-2019 роки представлено на рис. 2.24.

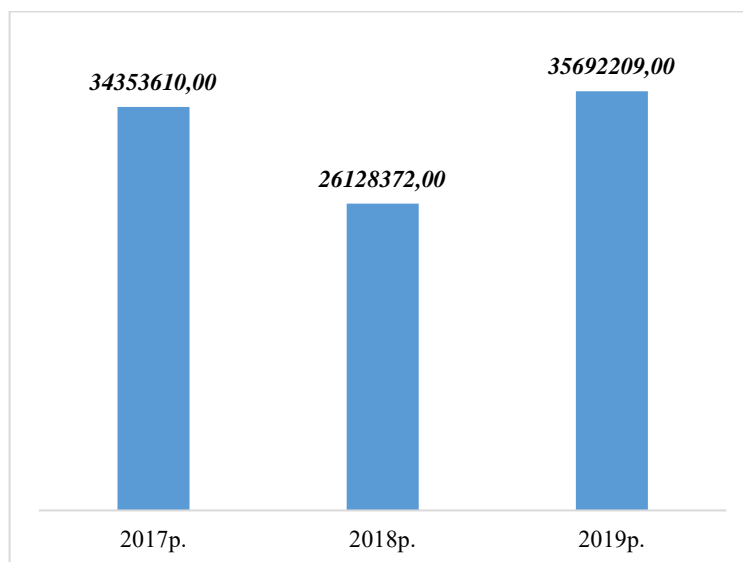

Рисунок 2.24 – Динаміка отриманих дотацій ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Динаміка результатів від отриманих субвенцій має такий вигляд:

- за 2017 р. сума даного показника склала 343533610,00 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 26128372,00 грн., тобто зменшилося на -8225238,00 грн. (-23,94 %), відносно результату за 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 35692209,00 грн., що є більше на 9563837,00 грн. (36,60 %) за його значення 2018 р.

Варто дослідити сукупність отриманих надходжень в цілому та сукупність отриманих коштів без врахування трансфертів ОТГ протягом 2017-2019 років – рис. 2.25.

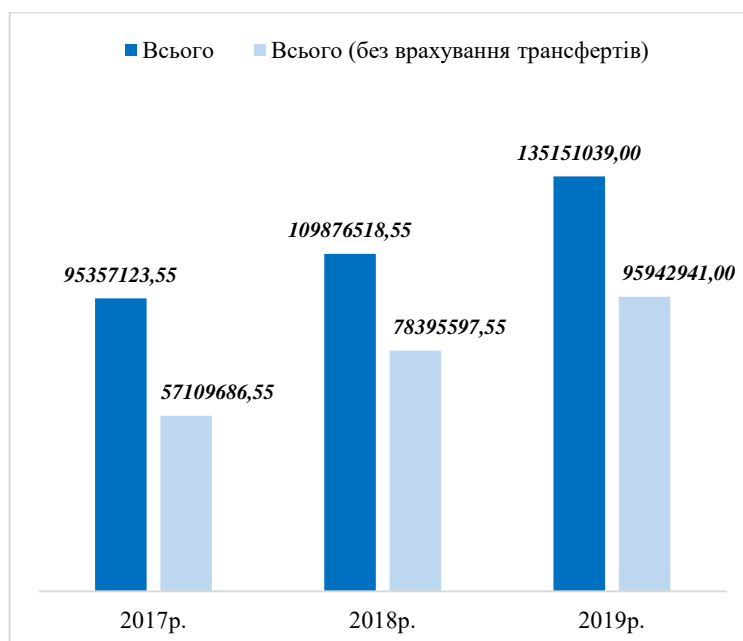

Рисунок 2.25 – Динаміка отриманих надходжень в цілому та отриманих коштів без врахування трансфертів ОТГ за 2017-2019 роки, грн.

Різниця між сукупністю отриманих надходжень в цілому та сукупністю отриманих коштів без врахування трансфертів ОТГ протягом 2017-2019 років має такі результати:

- за 2017 р. – 38247437,00 грн.;
- за 2018 р. – 31480921,00 грн.;
- за 2019 р. – 39208098,00 грн.

Динаміка результатів отриманих надходжень в цілому відображає наступні фінансові результати для ОТГ:

- за 2017 р. сума даного показника склала 95357123,55 грн.;
- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 109876518,55 грн., тобто збільшилося на 14519395,00 грн. (15,23 %), відносно результату 2017 р.;
- за 2019 р. результат даного показника становив 135151039,00 грн., що є більше на 25274520,45 грн. (23,00 %) за його значення в 2018 р.

Динаміка результатів отриманих надходжень без врахування трансфертів відображає такі фінансові результати для ОТГ:

- за 2017 р. сума даного показника склала 57109686,55 грн.;

- за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 78385597,55 грн., тобто збільшилося на 21285911,00 грн. (37,27 %), відносно результату 2017 р.;

- за 2019 р. результат даного показника становив 95942941,00 грн., що є більше на 17547343,45 грн. (22,38 %) за його значення в 2018 р.

Отже, потрібно відзначити, що зростання в динаміці (за 2017-2019 роки) результатів проаналізованих вище фінансово-економічних показників є позитивним явищем для майбутньої діяльності ОТГ, а також підтримки та забезпечення її загального соціально-економічного стану в цілому.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ГУМЕНЕЦЬКОЇ ОТГ

3.1 Впровадження системи антикризового планування діяльності ОТГ з врахуванням умов пандемії

Починаючи з 2020 р. світ, та й Україна зокрема, почали «жити в нових умовах», не виняток цьому і всі сфери – бізнес, підприємництво, освіта, наука, виробництво, послуги, медицина тощо.

На даний час необхідно зуміти вдало поєднувати он-лайн та оф-лайн діяльності на основі мережевих засобів комунікації (комп'ютерне обладнання, Інтернет, різноманітні платформи спілкування тощо). Для забезпечення цих дій необхідно запровадити безперебійну роботу Інтернет-пристроїв на основі якісного надання енергоресурсів в цілому. Тому, доцільним є чіткий поділ функцій працівників та жителів ОТГ на ті, які можна якісно здійснювати он-лайн, та ті, що можна якісно виконати оф-лайн.

Крім цього варто не забувати про правила безпеки із застосуванням засобів захисту (лікарські маски, респіратори, одноразові захисні рукавички, антибактеріальні спреї, необхідні лікарські медикаменти тощо). Адже, для ефективності діяльності Гуменецької ОТГ також потрібно дотримуватися ряду певних вимог для збереження власних позицій на майбутнє, а також для забезпечення свого подальшого розвитку, але з врахуванням вже нових умов, в яких живе увесь світ. Першим та головним завданням для ОТГ виступає формування, так званих, постійних комісій сільської ради, які матимуть основним своїм завданням – це розгляд та вирішення певного ряду важливих, для Гуменецької ОТГ, питань, а також представлення чіткого графіка щодо проведення їх засідань протягом 2020-2021 років з врахуванням даної епідеміологічної ситуації в країні (он-лайн або оф-лайн). До постійних комісій сільської ради варто віднести наступні, які відображені на рис. 3.1.

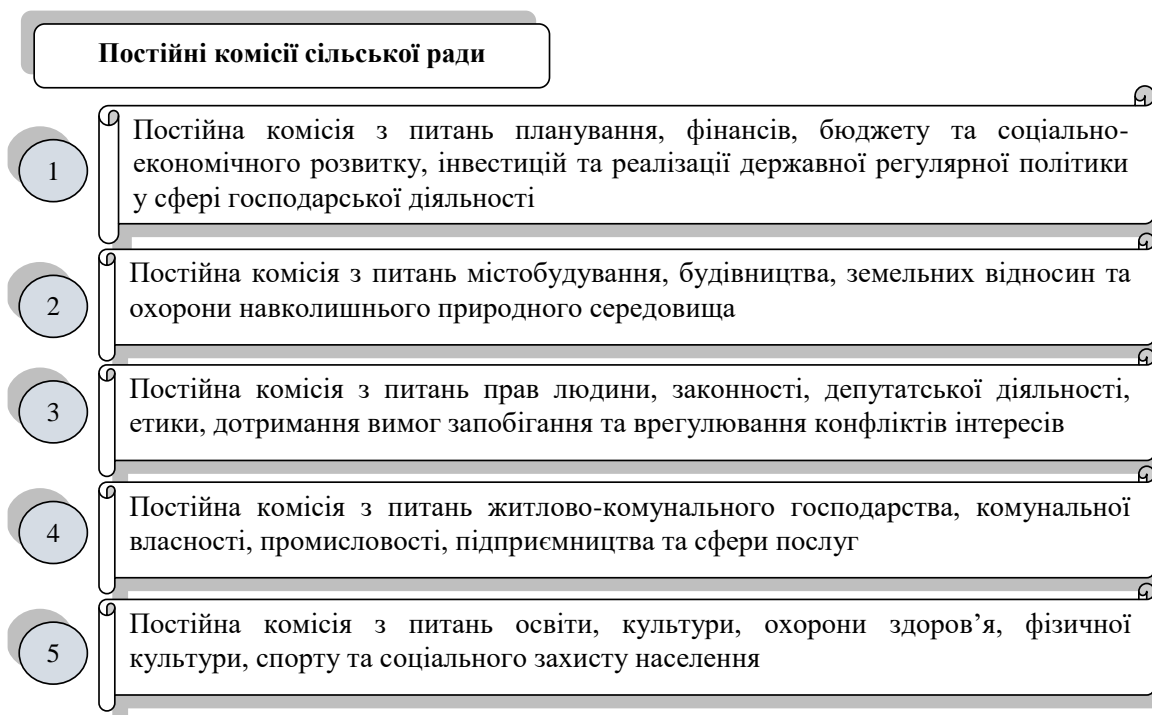

Рисунок 3.1 – Перелік постійних комісій Гуменецької сільської ради

Що стосується графіку проведення засідань представлених вище постійних комісій щодо розгляду та вирішення певних питань для ОТГ, то тут варто зауважити, що дані постійні комісії збираються, переважно, на початку та в кінці звітного року. Проте, якщо виникне нагальна потреба в розгляді та вирішенні якихось термінових питань, що підлягають компетенції даних постійних комісій, то їх необхідно зібрати непланово, та включити дані корективи до загального річного плану.

Наступним етапом є представлення Плану, в якому відображено перелік питань, які, передусім, необхідні для розгляду на постійних комісіях сільської ради, а також депутатів, сюди віднесено наступні з них, що представлено на рис. 3.2.

Даний План для Гуменецької ОТГ представлено для виконання на 2020 р., проте, можуть вноситися певні його корективи, у відповідності до умов невизначеності, у зв'язку із пандемією.

<p>Питання, що потребують розгляду на всіх постійних комісіях сільської ради:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - звіт про виконання плану роботи сільської ради за I півріччя 2019 р.; - звіт про виконання плану роботи сільської ради за II півріччя 2019 р.; - звіт про виконання сільського бюджету за 2019 р.; - про внесення змін до сільського бюджету 2020 р.; - про план роботи сільської ради на I півріччя 2020 р.; - про план роботи сільської ради на II півріччя 2020 р.; - звіт про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Гуменецької територіальної громади за 2019 р.; - про Програму соціально-економічного розвитку Гуменецької територіальної громади на 2020 р.
<p>Питання, що потребують розгляду Постійної комісії з питань освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури, спорту та соціального захисту населення:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - звіт про виконання Програми зайнятості населення Гуменецької сільської ради на 2020 р.; - звіт про виконання Програми «Шкільний автобус» на 2019-2021 роки; - про хід виконання Програми розвитку освіти, культури, спорту і туризму Гуменецької сільської ради на 2019-2020 роки.
<p>Питання, що потребують розгляду Постійної комісії з питань містобудування, будівництва, земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - земельні питання; - про хід виконання Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Гуменецької сільської ради на 2019-2020 роки.
<p>Питання, що потребують розгляду Постійної комісії з питань житлово-комунального господарства, комунальної власності, промисловості, підприємництва та сфери послуг:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - про хід виконання Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Гуменецької сільської ради на 2019-2020 роки; - про хід виконання Програми поводження з твердими побутовими відходами в Гуменецькій сільській раді на 2019-2020 роки.
<p>Питання, що потребують розгляду Постійної комісії з питань планування, фінансів, бюджету та соціально-економічного розвитку, інвестицій та реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - звіт про виконання Програми зайнятості населення Гуменецької сільської ради на 2019 р.; - звіт про виконання Програми «Шкільний автобус» на 2019-2021 роки; - про хід виконання Програми розвитку освіти, культури, спорту і туризму Гуменецької сільської ради на 2019-2020 роки; - про хід виконання Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Гуменецької сільської ради на 2019-2020 роки; - про хід виконання Програми поводження з твердими побутовими відходами в Гуменецькій сільській раді на 2019-2020 роки.
<p>Питання, що відносяться щодо діяльності депутатів у міжсесійний період:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - інформування виборців про власну роботу та діяльність сільської ради щодо виконання планів і програм економічного та соціального розвитку, інших програм, сільського бюджету, рішень ради, доручень виборців; - вивчення громадської думки, потреб територіальної громади, інформування про них сільської ради та її органів, участь у їх вирішенні; - прийом виборців, інших громадян, розгляд пропозицій, звернень, заяв, скарг членів територіальної громади та вжиття заходів щодо забезпечення їх оперативного вирішення; - звіти депутатів сільської ради перед виборцями за звітний період.
<p>Діяльність ради по залученню коштів міжнародних організацій та спільнот на розвиток громади:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - участь в міжнародних та всеукраїнських проектах.
<p>Засідання виконкомів:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - проведення засідань виконавчого комітету сільської ради.
<p>Організаційно-масові заходи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - проведення у вигляді он-лайн формату, за можливості.

Рисунок 3.2 – Загальний план роботи для ОТГ на 2020 р.

Потрібно зауважити, що представлений на рис. 3.2 загальний план роботи для ОТГ на 2020 р. буде застосованим і для виконання його в 2021 р., проте із внесеними коректами, відповідно до потреб ОТГ та на основі нових специфічних умов життя у зв'язку із епідеміологічною ситуацією в країні.

Адже, необхідно розуміти, що для підтримки та розвитку ефективного як економічного, так і соціального стану ОТГ потрібно розробляти, застосовувати та впроваджувати нові методи та методики щодо загального управління її бізнес-середовищем (як внутрішнім, так і зовнішнім) для забезпечення, перш за все, виконання бюджету Гуменецької ОТГ навіть у наявних умовах життя.

Тому, керування фінансово-економічним станом ОТГ на основі його постійного моніторингу змін, виступає одним із важливим та першочергових завдань щодо управлінської політики та діяльності в цілому.

3.2 Удосконалення системи планування діяльності виконавчого комітету ОТГ із застосуванням імітаційної моделі

Крім загально плану для ОТГ, необхідно також сформувавши, так званий, план роботи для виконавчого комітету Гуменецької ОТГ на 2020 р., що включатиме розподіл певних завдань та обов'язків для виконання в певні зазначені терміни, що розбиті на чотири квартали.

В такому вигляді найкраще виконувати поставленні завдання та необхідний ряд робіт певними виконавцями, а також звітувати за їх виконання, та заодно виявляти всі наявні загрози та перешкоди на шляху до їх ефективного вирішення та чіткої реалізації запланованих дій в цілому.

Крім цього, такий план дозволяє здійснювати коректування поставлених в даному плані завдань та обов'язків, вести постійний моніторинг за станом їх виконання, а також це дає можливість спрогнозувати або передбачити майбутні результати, тобто якими вони будуть на перспективу – негативними чи позитивними. А, заодно і відкоригувати всі виявлені в даному плані неточності тощо.

Отже, план роботи для виконавчого комітету Гуменецької сільської ради на 2020 р. повинен включати наступні етапи робіт та завдань до виконання.

1. План на перший квартал 2020 р.

1). Про виконання сільського бюджету за 2019 р.
2). Про затвердження переліку об'єктів та видів робіт, які будуть виконуватися особами засудженими за злочини до громадських робіт у 2019 р.

3). Про роботу адміністративної комісії Гуменецької сільської ради за 2019 р.

4). Про стан роботи щодо запобігання і протидії корупції у Гуменецькій сільській раді.

5). Про протипожежну безпеку житлових будинків одиноких пристарілих, одиноко проживаючих громадян та багатодітних сімей, які проживають на території Гуменецької сільської ради.

б). План роботи виконавчого комітету Гуменецької сільської ради на другий квартал 2020 р.

2. План на другий квартал 2020 р.

1). Про стан дотримання земельного законодавства на території сільської ради.

2). Про підготовку та відзначення 75-ї річниці Дня Перемоги та Дня пам'яті і примирення.

3). Про посилення контролю та підвищення рівня виконавської дисципліни.

4). Про затвердження Порядку застосування пестицидів та агрохімікатів при обробітку сільськогосподарських культур на території Гуменецької сільської ради.

5). Про стан правоохоронної роботи на території Гуменецької сільської ради.

б). Про затвердження плану роботи виконавчого комітету на третій квартал 2020 р.

3. План на третій квартал 2020 р.

1). Про затвердження протоколу комісії з відбору суб'єктів оціночної діяльності Гуменецької сільської ради.

2). Про присвоєння поштової адреси.

3). Про роботу Центру надання адміністративних послуг Гуменецької сільської ради.

4). Про підготовку установ та організацій до роботи в осінньо-зимовий період 2020-2021 роки.

5). Про роботу комунальної установи «Гуменецький територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)».

б). Про затвердження плану роботи виконавчого комітету на четвертий квартал 2020 р.

4. План на четвертий квартал 2020 р.

1). Про використання коштів за дев'ять місяців 2020 р.

2). Про підготовку до Новорічних та Різдвяних свят.

3). Про стан розгляду звернень, що надійшли протягом 2020 р.

4). Про план роботи виконавчого комітету Гуменецької сільської ради на 2021 р.

Відповідно до, представлено вище, плану, призначено виконавців даних визначених завдань та робіт щодо їх реалізації.

Також, у зв'язку із наявною епідеміологічною ситуацією до даного плану додається перелік певних умов, що стосуються захисту здоров'я та життя жителів Гуменецької ОТГ, зокрема до таких заходів віднесено:

1. Дотримуватися встановлених певних правил щодо карантину та виконувати для цього всі необхідні заходи.

2. Без нагальних потреб не виходити з будинків.

3. Не покидати, без нагальних потреб, територію ОТГ.

4. Не збиратися більше десяти чоловік.

5. Не проводити масово-організаційні заходи.

6. Зберігати спокій.

7. Дотримуватися правил щодо санітарно-гігієнічних норм.

8. Користуватися захисними засобами на час перебування в людних місцях.

9. Дотримуватися дистанції в людних місцях.

10. При появі симптомів хвороби звертатися до сімейного лікаря.

Наступним етапом щодо планування виступає розробка плану, що стосується зміни кількості об'єктів господарювання погосподарського обліку, а також зміна площі землі в особистому користуванні об'єктів господарського обліку на території громади.

Так, пропонується, що станом на 31.12.2020 р. загальна кількість об'єктів погосподарського обліку на території громади повинна скласти 6356 од., у тому числі кількість об'єктів, членам яких надані земельні ділянки повинна становити 6118 од.

Динаміку зростання даних показників у 2020 р., а також на інші майбутні періоди варто відобразити на основі застосування прогнозної моделі, виконаної за допомогою програми Microsoft Excel.

На рис. 3.3 відображено прогнозну модель щодо зростання результату показника, який відображає зростання загальної кількості об'єктів погосподарського обліку на території громади починаючи від 2020 р.

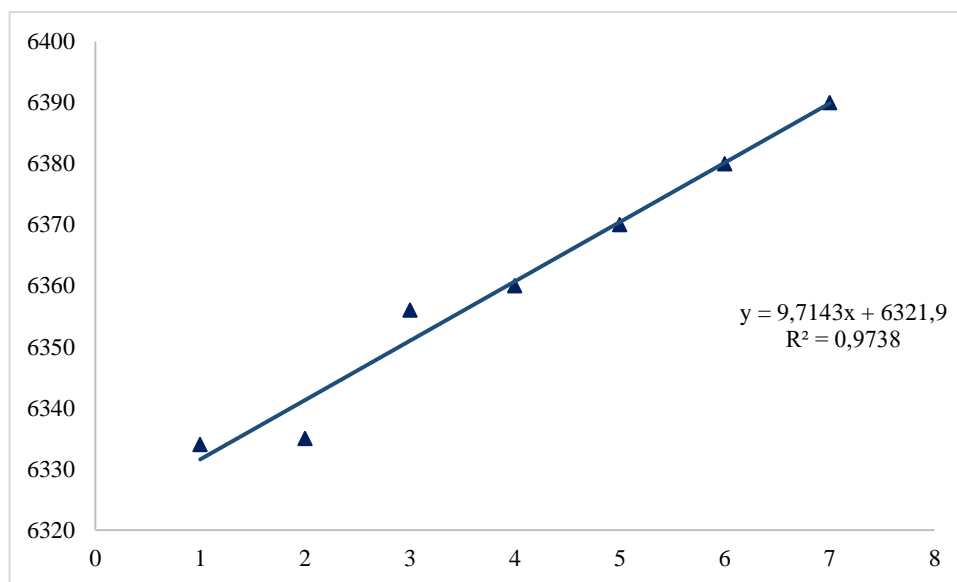

Рисунок 3.3 – Прогнозоване зростання загальної кількості об'єктів погосподарського обліку на території громади на основі регресійної моделі

З отриманих результатів представленої вище прогнозної моделі можна зробити наступні висновки:

- дана прогнозна модель є адекватною реальній дійсності, адже значення R^2 наближається до 1, тобто в нашому випадку дорівнює приблизно 97 %;

- дана регресійна модель, на основі високого значення показника R^2 (97 %) відображає високу щільність, тобто залежність між даними показниками, що включені в прогноз;

- на майбутній результат представленої прогнозної моделі на 97 % впливають вказані показники в цій моделі, і лише 3 % складають інші фактори, що не включені в дану модель.

На рис. 3.4 відображено прогнозу модель щодо зростання результату показника, який відображає зростання кількість об'єктів, членам яких надані земельні ділянки починаючи від 2020 р.

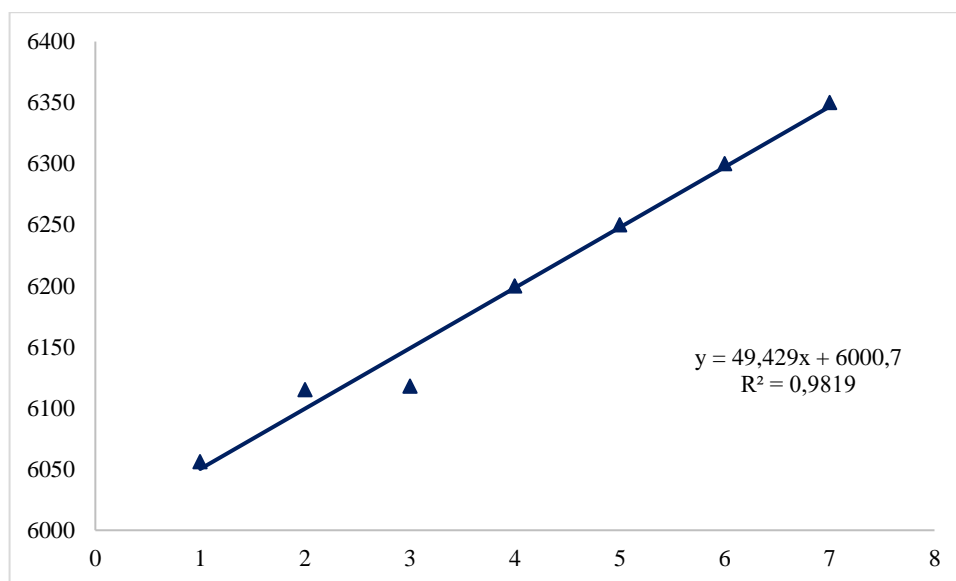

Рисунок 3.4 – Прогнозоване зростання кількість об'єктів, членам яких надані земельні ділянки на основі регресійної моделі

З отриманих результатів представленої прогнозної моделі варта зробити такі висновки як:

- дана прогнозна модель є адекватною реальній дійсності, адже значення R^2 наближається до 1, тобто в нашому випадку дорівнює 98 %;

- дана регресійна модель, на основі високого значення показника R^2 (98 %) відображає високу щільність, тобто залежність між даними показниками, що включені в прогноз;

- на майбутній результат представленої прогнозної моделі на 98 % впливають вказані показники в цій моделі, і лише 2 % складають інші фактори, що не включені в дану модель.

Також, варто зазначити, що станом на 31.12.2020 р. площа землі в особистому користуванні об'єктів погосподарського обліку на території громади матиме наступний вигляд – рис. 3.5.

Рисунок 3.5 – Площа земельних ділянок ОТГ у розрізі на 31.12.2020 р., га

Так, за представленими вище даними протягом 2020 р. результат показника щодо загальної площі всіх видів земельних ділянок досліджуваної Гуменецької ОТГ складатиме 3669,52 га, що є більше від показника 2019 р. (3565,02 га) на 104,50 га (2,93 %), та більше за результат показника 2018 р. (3535,14 га) на 134,38 га (3,80 %).

Планову інформацію, що стосується об'єктів погосподарського обліку по сільських населених пунктах територіальної громади станом на 31.12.2020 р. подано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Інформація про об'єкти ОТГ станом на 31.12.2020 р., од.

Порядковий номер	Назва населеного пункту	Загальна кількість об'єктів ПГО усіх типів, од.
1	с. Гуменці	794
2	с. Вербка	548
3	с. Привороття Друге	57
4	с. Колубаївці	251
5	с. Слобідка Гуменецька	276
6	с. Лисогірка	287
7	с. Пудлівці	406
8	с. Голосків	771
9	с. Улянівка	131
10	с. Залісся Друге	254
11	с. Дубинка	95
12	с. Велике Залісся	242
13	с. Кисилівка	135
14	с. Мале Залісся	66
15	с. Думанів	408
16	с. Нігин	526
17	с. Сахкамінь	404
18	с. Супруньківці	238
19	с. Тернавка	61
20	с. Абрикосівка	348
21	с. Корчівка	58
Разом		6356

Отже, загальна кількість об'єктів ПГО усіх типів протягом 2019 р. дорівнювала 6335 од., протягом 2018 р. – 6334 од., протягом 2020 р. планується зростання результату даного показника до суми 6356 од., тобто більше від результату 2019 р. на 21 од.

Варто зазначити, що не всі кризові явища несуть негативний вплив, інколи саме криза сприяє значному розвитку саме тих елементів, які б ніколи його не досягли за нормальних умов життя.

На даний час епідемситуації, необхідно розуміти, що життя продовжується і найпершим завдання, яке стоїть перед Гуменецькою ОТГ – це її подальший розвиток як в економічному, так і в соціальному напрямках.

Адже, це найважливіші взаємопов'язані складові, що прямо впливають як на загальний стан даної ОТГ, так і на формування її бюджету, від якого також залежить її подальший розвиток.

3.3 Розробка прогностичної моделі для забезпечення соціально-економічного розвитку ОТГ

В даних умовах необхідним етапом щодо подальшого розвитку Гуменецької ОТГ виступає доцільність вибору та застосування правильно та чітко націленого завдання з врахуванням розв'язку певного ряду задач.

Одним із основних завдань, що стоять перед ОТГ є сприяння її соціальному розвитку за будь-яких умов.

Тому, важливим етапом в даному дослідженні є оцінка соціального стану Гуменецької ОТГ, яку можливо та доцільно здійснити на основі аналізу щодо динаміки та структурних змін населення даної ОТГ.

В табл. 3.2 представлено інформацію щодо динаміки населення Гуменецької ОТГ протягом 2018-2019 років.

Таблиця 3.2 – Динаміка населення Гуменецької ОТГ протягом 2018-2019 років, особи

Порядковий номер	Назва населеного пункту	Чисельність населення станом на 31.12.2018 р.	Чисельність населення станом на 31.12.2019 р.
1	с. Гуменці	2139	2112
2	с. Вербка	1434	1421
3	с. Привороття Друге	113	106
4	с. Колубаївці	628	629
5	с. Слобідка Гуменецька	740	730
6	с. Лисогірка	681	689
7	с. Пудлівці	682	682
8	с. Голосків	1782	1772

Продовження табл. 3.2			
9	с. Улянівка	324	324
10	с. Залісся Друге	574	561
11	с. Дубинка	184	182
12	с. Велике Залісся	445	428
13	с. Кисилівка	207	204
14	с. Мале Залісся	127	124
15	с. Думанів	801	786
16	с. Нігин	1270	1245
17	с. Сахкамінь	912	895
18	с. Супруньківці	374	363
19	с. Тернавка	40	38
20	с. Абрикосівка	464	451
21	с. Корчівка	51	47
Разом		13972	13789

Отже, з наведених даних видно, що протягом 2018 р. чисельність населення Гуменецької ОТГ складала 13972 особи, а протягом 2019 р. – 13789 осіб. Тобто, відбулося скорочення загальної суми населення в 2019 р. на -183 особи, або іншими словами відбулося скорочення приросту населення на 1,31 %.

Співвідношення чисельності населення Гуменецької ОТГ протягом 2018-2019 років відображено на рис. 3.6.

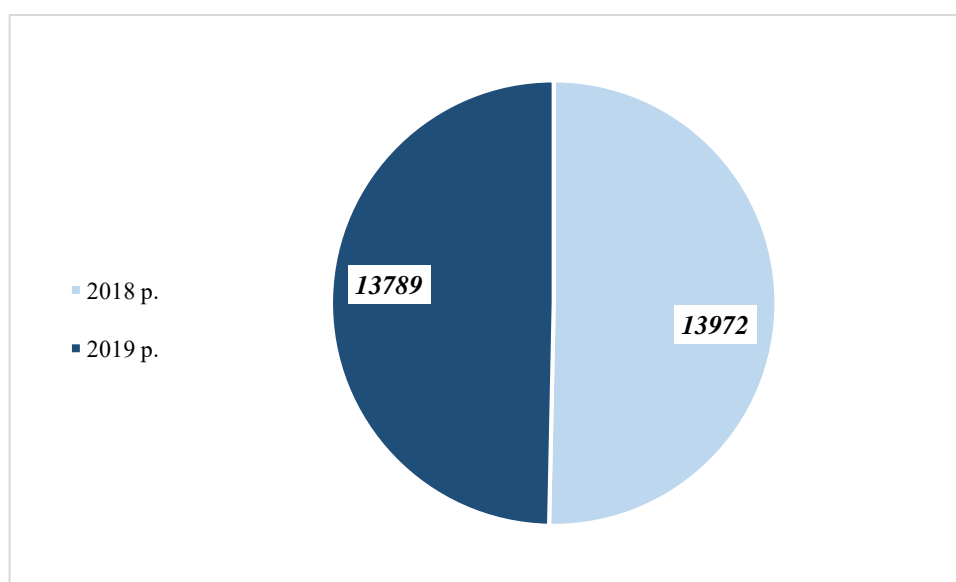

Рисунок 3.6 – Співвідношення чисельності населення Гуменецької ОТГ протягом 2018-2019 років, особи

Даний момент оцінки населення ОТГ варто розглядати як відносно негативне явище, а також доцільно впровадити необхідні дії для виправлення наявної ситуації.

Вартим уваги виступає також розгляд зміни чисельності населення Гуменецької ОТГ в розрізі за 2018 р. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Зміни чисельності населення Гуменецької ОТГ в розрізі а 2018 р., особи

Назва населеного пункту	Чисельність населення станом на 31.12.2018 р.	Народжені за 2019 р.		Померлі за 2019 р.		Прибувші за 2019 р.	Вибувші за 2019 р.	Чисельність населення станом на 31.12.2019 р.
		Реєстр. с/р	Реєстр. по місту	Реєстр. с/р	Реєстр. по місту			
с. Гуменці	2139	9	3	38	1	36	36	2112
с. Вербка	1434	9	4	18	2	20	26	1421
с. Привороття Друге	113	-	-	1	2	3	7	106
с. Колубаївці	628	-	5	7	2	15	10	629
с. Слобідка Гуменецька	740	1	1	11	-	13	14	730
с. Лисогірка	681	3	3	11	2	31	16	689
с. Пудлівці	682	1	1	16	-	19	5	682
с. Голосків	1782	10	8	20	-	29	37	1772
с. Улянівка	324	1	2	2	1	2	2	324
с. Залісся Друге	574	1	1	6	-	6	15	561
с. Дубинка	184	1	-	3	-	3	3	182
с. Велике Залісся	445	4	-	12	1	6	14	428
с. Кисилівка	207	1	2	6	2	2	-	204
с. Мале Залісся	127	1	-	1	1	1	3	124
с. Думанів	801	3	1	13	1	13	18	786
с. Нігин	1270	-	1	27	1	36	34	1245
с. Сахкамінь	912	2	4	12	-	15	26	895
с. Супрунь- ківці	374	1	1	7	1	7	12	363
с. Тернавка	40	-	-	-	-	-	2	38
с. Абрикосівка	464	1	-	9	5	12	12	451
с. Корчівка	51	-	-	3	-	-	1	47
РАЗОМ	13972	49	37	223	22	269	293	13789
		86		245				

Як можна побачити з вище наведених даних, на скорочення загальної чисельності населення Гуменецької ОТГ протягом 2019 р., яка склала 13789 осіб, мали такі чинники як:

- чисельність померших за 2019 р., що становила 245 осіб в загальному по територіальній громаді, та яка значно переважає загальну чисельність народжених (86 осіб);

- чисельність вибувших за 2019 р., що дорівнювала 293 особи, та яка є більшою за чисельність прибувших осіб (269 осіб) до даної територіальної громади.

На рис. 3.7 відображено структуру чисельності населення Гуменецької ОТГ в розрізі її основних складових протягом 2019 р.

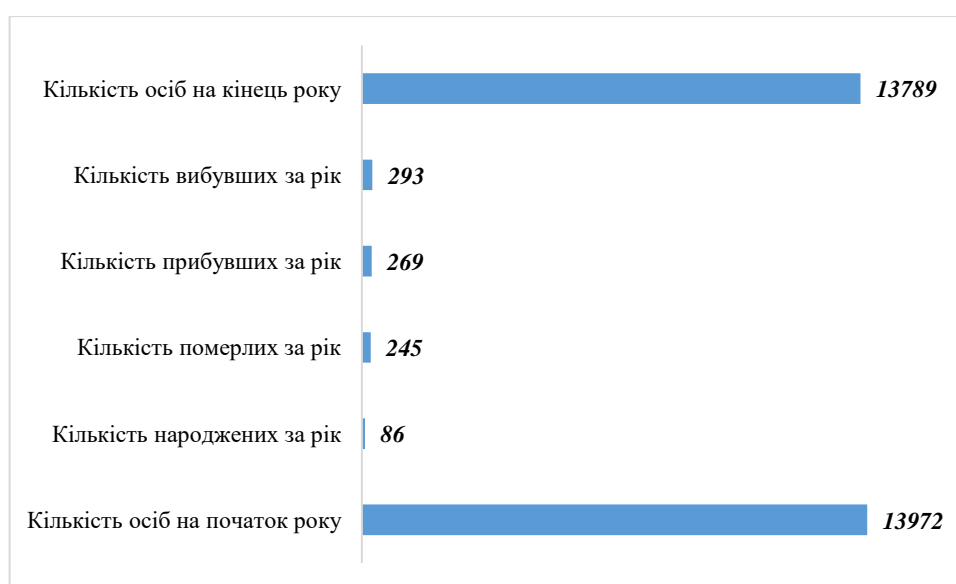

Рисунок 3.7 – Структура чисельності населення Гуменецької ОТГ в розрізі її основних складових протягом 2019 р., особи

Крім цього, вартим оцінки виступає представлення структури населення Гуменецької ОТГ за статевою ознакою – табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Структура населення Гуменецької ОТГ за статевою ознакою за 2019 р., особи

Порядковий номер	Назва населеного пункту	Кількість чоловіків, особи	Кількість жінок, особи
1	с. Гуменці	984	1128
2	с. Вербка	690	731
3	с. Привороття Друге	61	45

Продовження табл. 3.4			
4	с. Колубаївці	302	327
5	с. Слобідка Гуменецька	333	397
6	с. Лисогірка	350	339
7	с. Пудлівці	336	346
8	с. Голосків	829	943
9	с. Улянівка	163	161
10	с. Залісся Друге	272	289
11	с. Дубинка	77	105
12	с. Велике Залісся	205	223
13	с. Кисилівка	106	98
14	с. Мале Залісся	52	72
15	с. Думанів	370	416
16	с. Нігин	565	680
17	с. Сахкамінь	429	466
18	с. Супруньківці	185	178
19	с. Тернавка	18	20
20	с. Абрикосівка	205	246
21	с. Корчівка	28	19
Разом		6560	7229
		13789	

З представлених даних видно, що в загальній структурі населення Гуменецької ОТГ переважають жінки (7229 осіб), кількість чоловіків складає 6560 осіб (рис. 3.8).

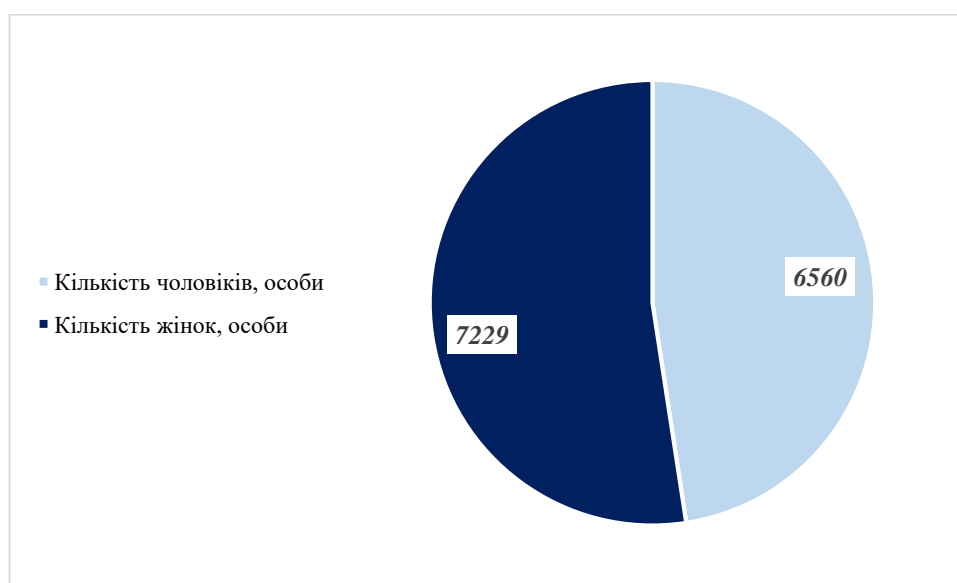

Рисунок 3.8 – Співвідношення чисельності за категоріями населення Гуменецької ОТГ протягом 2019 р., особи

Варто відмітити, що всі необхідні умови щодо соціального розвитку Гуменецької ОТГ є наявними, адже, дана територіальна громада в достатній кількості забезпечена трудовими ресурсами. Про що свідчить наступні дані щодо загальної чисельності населення громади за 2019 р.:

- чисельність жінок віком від 18 до 59 років складає 3941 особу;
- чисельність чоловіків віком від 18 до 59 років складає 3886 осіб;
- загальна чисельність населення віком від 18 до 59 років складає 7828 осіб.

Для того, щоб представити прогноз соціального стану Гуменецької ОТГ з врахуванням економічного фактору впливу варто відобразити на рис. 3.9 прогнозні дані на 2020 р., що стосуються майбутніх надходжень для даної територіальної громади.

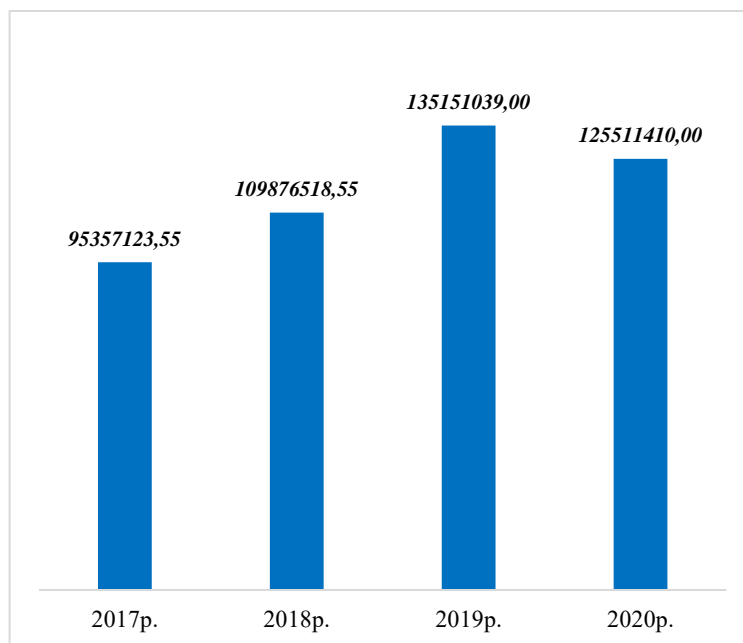

Рисунок 3.9 – Динаміка отриманих надходжень в загальному ОТГ протягом 2017-2020 років, грн.

Зазначена прогнозна загальна сума надходжень для даної ОТГ протягом 2020 р. (125511410,00 грн.) є меншою за суму 2019 р. (135151039,00 грн.) на - 9639629,00 грн. (-7,13 %), з врахуванням наявної епідеміологічної ситуації в країні та світі зокрема.

Для того, щоб побачити на скільки взаємозалежать та взаємовпливають сума надходжень для ОТГ та чисельність населення даної територіальної громади, варто скористатися програмою Microsoft Excel.

На рис. 3.10 відображено прогнозну модель, яка відображає взаємозв'язок між сумою надходжень для ОТГ та чисельністю населення цієї територіальної громади.

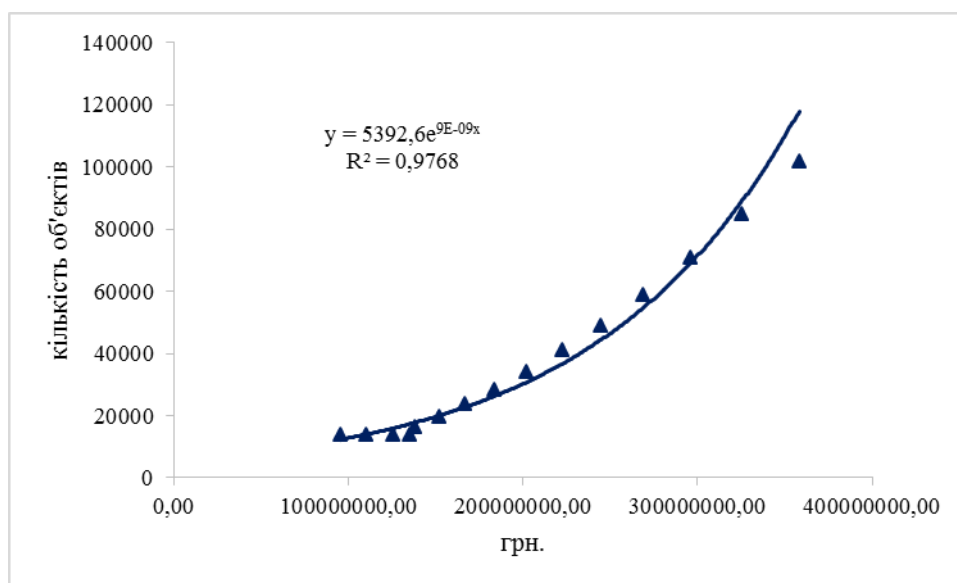

Рисунок 3.10 – Прогнозований соціально-економічний розвиток територіальної громади на основі експоненціальної моделі

З отриманих результатів показаної вище прогнозної моделі варто виділити наступні моменти:

- представлена прогнозна модель є адекватною реальній дійсності, адже значення R^2 наближається до 1, тобто в нашому випадку дорівнює приблизно 98 %;

- дана експоненціальна модель, на основі високого значення показника R^2 (98 %) відображає високу щільність, тобто залежність між даними показниками, що включені в прогноз;

- на майбутній результат представленої прогнозованої моделі на 98 % впливають вказані показники в цій моделі, і лише 2 % складають інші фактори, що не включені в дану модель.

Доцільно зауважити, що в даних умовах життя та ведення бізнесу важливим моментом для ОТГ являється надання міською та обласною радами певних видів допомоги для підтримки належного рівня як життя населення, так і підтримки здійснення різних видів бізнесу, а також дотацій та субвенцій з місцевого бюджету.

Адже, за наявних умов життя існує багато перспективних умов розвитку, що пов'язані із розвитком бізнесу, який в свою чергу, може мати позитивний вплив на соціально-економічний розвиток даної ОТГ зокрема.

Також, потрібно керівництву ОТГ скористатися урядовими програмами, що стосуються підтримки бізнесу, які полягають перш за все в:

- інформаційній підтримці бізнесу;
- кредитних канікулах;
- податкових преференціях;
- підтримці сфери агробізнесу;
- підтримці середнього та малого видів бізнесу.

Не варто забувати про різного роду грантові та субгрантові програми щодо розвитку бізнесу та регіону, зокрема. А також запозичувати іноземний досвід щодо ведення бізнесу в даних умовах пандемії.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Організація охорони праці в Гуменецькій ОТГ

Організація охорони праці в Гуменецькій ОТГ передбачає гарантії прав щодо дотримання всіх норм та нормативів діючої системи охорони праці. Укладаючи трудовий договір (контракт) роботодавець повинен проінформувати, під відповідну розписку, працівника про його майбутні умови праці та про його роботу у небезпечних та шкідливих умовах на його робочому місці та їх вплив на здоров'я та загальний стан працівника, а також про існуючі пільгові права працівника та різного роду компенсації за роботу в даних умовах згідно чинного законодавства і колективного договору.

Особливістю роботи за дисплеєм ЕОМ є постійна й значна напруга функцій зорового аналізатора, обумовленого необхідністю розходження самосвітних об'єктів (символів, знаків і т. п.) при наявності відблисків на екрані, рядковій структурі екрана, мерехтіння зображення, недостатньою чіткістю об'єктів розходження.

Для забезпечення нормального освітлення застосовуються природне бокове одностороннє й штучне освітлення, які нормуються ДБН В.2.5-28-2006 та НПАОП 0.00-1.28-2010.

По характеру зорової роботи, робота відноситься до високої точності, розряд зорової роботи III. Раціональне освітлення приміщення сприяє кращому виконанню виробничого завдання і забезпеченню комфорту при роботі. Для забезпечення нормального освітлення застосовуються природне, однобічне, бічне і штучне освітлення, а також сполучене, як нормуються санітарними нормами й правилами ДБН В.2.5-28-2006.

Робоче місце персоналу обладнується робочим столом, кріслом і підставкою для ніг. Висота робочого стола регулюється в межах 0,68-0,80 м, а при відсутності такої можливості має складати 0,72 м. Мінімальна ширина стола 0,6 м, поверхня

стола не блискуча. Робоче крісло забезпечується поворотним пристроєм з регулюванням висоти сидіння та спинки. Розміри підставки для ніг довжина 0,4 м, ширина не менше 0,30 м. На одного працюючого з урахуванням роботи з ПЕОМ має відводитись не менше 6,0 м² та не менше 20 м³ об'єму приміщення згідно НПАОП0.00-1.28-2010 [44].

Розглянувши умови праці в Гуменецькій ОТГ, можна зробити висновок, що вони є задовільними. Для працівників створені належні метеорологічні умови, вони частково забезпечені засобами захисту.

Поряд з цим пропонуємо:

1) для поліпшення психофізіологічного стану працівників доцільно застосувати систему відпочинку, оптимальною із робочим часом, робити перериви по 15 хвилин кожні 2 години;

2) для поліпшення мікроклімату потрібно дотримуватись певних правил:

- по-перше, щоденне вологе прибирання;
- по-друге, провітрювання приміщення кожні 2 години, та дотримання чистоти на робочих місцях.

4.2 Реалізація заходів цивільного захисту населення і територій у ході розроблення і виконання програми соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади

В систему загальнодержавних заходів входить захист як населення, так і тих територій на яких воно проживає, і які, одночасно, входять в об'єднані територіальні громади. Реалізація таких заходів контролюється як центральними, так і місцевими органами виконавчої влади, виконавчими органами рад, органами управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту, підприємствами, установами та організаціями, які, у свою чергу, забезпечують виконання організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Проаналізувавши програму соціального та економічного розвитку Гуменецької ОТГ, можна констатувати, що першочерговими завданнями в питаннях цивільного захисту населення і територій є:

- необхідність розроблення нормативних актів, які б забезпечили дотримання встановлених технічних норм та стандартів щодо захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій;

- готовність до швидкого реагування керівництва громади у випадку виникнення надзвичайних ситуацій;

- виділення ресурсів на розробку та реалізацію спеціальних заходів запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;

- збір, систематизація, опрацювання необхідної повної та достовірної інформації про реальну ситуації, тобто забезпечення прозорості інформації;

- передбачення, прогноз та оцінювання соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій;

- необхідність формування, збереження та раціонального використання фінансових і матеріальних ресурсів, тобто створення резервного фонду;

- своєчасне сповіщення населення про небезпеку та виникнення надзвичайної ситуації та швидке реагування на неї;

- організація захисту населення та забезпечення надання необхідної медичної допомоги;

- здійснення усіх необхідних видів робіт щодо подолання наслідків надзвичайних ситуацій та організації нормального функціонування постраждалого населення;

- забезпечення соціального захисту населення, яке постраждало;

- реалізація навчальних програм та проведення імітаційних тренінгів з населення громади.

З метою підвищення ефективності функціонування системи цивільного захисту населення Гуменецької ОТГ і території, на якій вона знаходиться необхідно:

- своєчасно реагувати та запобігати виникненню надзвичайних ситуацій;

- підвищити стійкість усіх наявних об'єктів інфраструктури громади до можливих негативних впливів і наслідків надзвичайних ситуацій;

- підвищити рівень управління в кризових ситуаціях.

У розділі проаналізовано програму соціально-економічного розвитку Гуменецької ОТГ. Встановлено, що зазначена програма потребує розгляду на черговій сесії Гуменецької ОТГ на предмет доповнення конкретними заходами, що підвищують рівень захисту населення і території ОТГ та спроможність сил цивільного захисту громади виконувати у разі виникнення надзвичайних ситуацій рятувальні та інші невідкладні роботи.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Представлена робота присвячена дослідженню процесів управління соціально-економічним розвитком об'єднаної територіальної громади, на прикладі Гуменецької ОТГ.

Подані в даному дослідженні теоретико-прикладні та методичні положення і пропозиції, посприяли висвітленню теоретичних аспектів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади, проведенню аналізу соціально-економічного стану об'єднаної територіальної громади, а також представленню особливостей вдосконалення процесів управління соціально-економічним розвитком Гуменецької ОТГ.

Отримані, в даному дослідженні, основні результати дозволяють зробити такі висновки:

1. На основі дослідження наукових праць, виділено основні змістовні блоки суспільної політики щодо розвитку села за допомогою сільських громад за такими ознаками як: політико-правові; соціально-економічні; соціокультурні, які визначатимуть зміст сільського розвитку шляхом утворення громад, даючи можливість виокремити в процесі цього розвитку відповідні складники, кожен з яких зумовлений різними чинниками, аналіз яких і дозволить підібрати необхідні підходи до розвитку сіл за допомогою створення територіальних громад.

2. Визначено, що на сьогоднішній час найбільш поширеним методом дослідження є діагностування, яке носить розпізнавальний характер. Саме тому за допомогою даного методу найшвидше та найефективніше можна виявити ознаки та причини відхилень у соціальному та економічному розвитку щодо ОТГ.

3. Проаналізувавши соціально-економічний стан Гуменецької ОТГ щодо зміни податкових надходжень за 2017-2019 роки виявлено те, що динаміка сукупних податкових надходжень протягом 2017-2019 років відображає тенденцію їх росту: за 2017 р. сума податкових надходжень склала 56322496,55 грн.; за 2018 р. даний показник зріс на 20874212,10 грн. (37,06 %), відносно

результату показника 2017 р. та склав 77196708,65 грн.; за 2019 р. результат показника зріс до 94624208,00 грн., тобто на 17427499,35 грн. (22,58 %), порівняно із показником 2018 р.

4. Проаналізувавши соціально-економічний стан Гуменецької ОТГ щодо зміни неподаткових надходжень за 2017-2019 роки виявлено те, що динаміка результатів неподаткових надходжень також характеризується зростанням: за 2017 р. сума неподаткових надходжень склала 785890,00 грн.; за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 866525,00 грн., тобто збільшилося на 80635,00 грн. (10,26 %), відносно результату 2017 р.; за 2019 р. результат даного показника становив 1013041,00 грн., що є більше на 146516,00 грн. (16,91 %) за його значення в 2018 р.

5. Проаналізувавши сукупність отриманих надходжень в цілому та сукупність отриманих коштів без врахування трансфертів ОТГ протягом 2017-2019 років визначено, що різниця між ними має наступні результати: за 2017 р. – 38247437,00 грн.; за 2018 р. – 31480921,00 грн.; за 2019 р. – 39208098,00 грн. Крім цього, динаміка результатів отриманих надходжень в цілому відображає наступні фінансові результати для ОТГ: за 2017 р. сума даного показника склала 95357123,55 грн.; за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 109876518,55 грн., тобто збільшилося на 14519395,00 грн. (15,23 %), відносно результату 2017 р.; за 2019 р. результат даного показника становив 135151039,00 грн., що є більше на 25274520,45 грн. (23,00 %) за його значення в 2018 р. У свою чергу, динаміка результатів отриманих надходжень без врахування трансфертів відображає такі фінансові результати для ОТГ: за 2017 р. сума даного показника склала 57109686,55 грн.; за 2018 р. значення цього показника дорівнювало 78385597,55 грн., тобто збільшилося на 21285911,00 грн. (37,27 %), відносно результату 2017 р.; за 2019 р. результат даного показника становив 95942941,00 грн., що є більше на 17547343,45 грн. (22,38 %) за його значення в 2018 р. Зростання в динаміці (за 2017-2019 роки) результатів проаналізованих фінансово-економічних показників є позитивним явищем для майбутньої діяльності ОТГ, а також для підтримки та забезпечення її загального соціально-економічного стану в цілому.

Зазначені вище, висновки даного дослідження сприяють виділенню таких пропозицій як:

1. Визначено та обґрунтовано, що для ефективності діяльності Гуменецької ОТГ потрібно дотримуватися ряду певних вимог для збереження власних позицій на майбутнє, а також для забезпечення свого подальшого розвитку, але з врахуванням вже нових умов, в яких живе увесь світ. Тому, наголошено, що головним завданням для ОТГ виступає формування, так званих, постійних комісій сільської ради, які матимуть основним своїм завданням – це розгляд та вирішення певного ряду важливих, для Гуменецької ОТГ, питань, а також представлення чіткого графіка щодо проведення їх засідань протягом 2020-2021 років з врахуванням даної епідеміологічної ситуації в країні (он-лайн або оф-лайн).

2. Запропоновано, що одним із етапів планування повинна бути розробка плану, що стосується зміни кількості об'єктів господарювання погосподарського обліку, а також зміни площі землі в особистому користуванні об'єктів господарського обліку на території громади. Динаміку зростання даних показників у 2020 р. відображено за допомогою прогнозних моделей, отримані результати яких свідчать про те, що представлені моделі є адекватним реальній дійсності, адже мають високі значення (97 % та 98 %, відповідно).

3. Виявлено та обґрунтовано, що всі необхідні умови щодо соціального розвитку Гуменецької ОТГ є наявними, адже, дана територіальна громада в достатній кількості забезпечена фінансовими і трудовими ресурсами за 2019 р. На основі досліджених та проаналізованих статистико-економічних показників, представлено прогнозну модель, що відображає взаємозв'язок між сумою надходжень для ОТГ та чисельністю населення цієї територіальної громади, отримані результати даної моделі свідчать про те, що вона є адекватною реальній дійсності, адже її значення складає 98 %.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Пальчук В. Розвиток економічного потенціалу громад у рамках реформи з децентралізації. Україна: події, факти, коментарі. 2018. № 11. С. 38-50. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2018/ukr11.pdf>.
2. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» (від 12 січня 2015 р., № 5/2015). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
3. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект). Київ, 2017.
4. Руденко Л.Г., Лісовський С.А., Маруняк Є.О. Виклики і загрози просторового розвитку України на шляху до євроінтеграції. Укр. геогр. журн. 2016. URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2016.01.041>.
5. Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування. Київ, 2016. 61 с.
6. Батанов О.В. Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки. URL: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_2/visnik_st_13.pdf.
7. Муркович Л. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування в Україні: теоретичні аспекти. URL: http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02%285%29/10mliuta.pdf.
8. Молодожен Ю.Б. Поняття і сутність територіальної громади в системі місцевого самоврядування України. Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького ун-ту. 2006. № 2. С. 128-136.
9. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування: монографія. Львів, 2016. 264 с.
10. Барановський М.О. Фінансова децентралізація в Україні: особливості становлення. Укр. геогр. журн. 2017. № 4. С. 30-38. URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2017.04.030>, <https://doi.org/10.15407/ugz2017.04.030>.

11. Олійник Я.Б., Остапенко П.О. Формування спроможних територіальних громад в Україні: переваги, ризики, загрози. Укр. геогр. журн. 2016. №4. С. 37-43. URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2017.04.030>.

12. Державна екологічна політика України в умовах децентралізації влади / за наук. ред. Є.В. Хлобистова. Київ, 2016. 226 с.

13. Горошкова Л.А., Волков В.П., Карбівничий Р.О. Кластерно-логістичний підхід в управлінні територіальними громадами. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць. Маріуполь, 2018. № 17. С. 97-105.

14. Волков В.П., Горошкова Л.А., Карбівничий Р.О. Управління нерухомістю територіальних громад. Белосток, 2018. 144 с.

15. Volkov V.P., Karbivnychy I.O, Karbivnychy R.O., Horbova I.A. Conditions of the no-loss functioning of territorial formation. Belostok, 2018. 190 p.

16. Horoshkova L., Volkov V., Kapranova L., Komelina A. (2018). The Reverse Subsidy's Impact of United Territorial Community's Budget Generations. International Journal of Engineering & Technology, 7 (4.8), 539-543.

17. Горошкова Л.А., Волков В.П., Хлобистов Є.В., Кутик В.В. Прогностичні моделі фінансового регулювання бюджетів територіальних громад. Економічний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету. 2019. С. 179-190. URL: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-42-179-190>.

18. Хорошкова Л.А., Волков В.П., Карбівничий Р.О. (2018). Роль межбюджетного регулювання у фінансових можливостях територіальних громад. Вестник Приазовского технического университета. Серия: Экономические науки, 36, 5-12.

19. Хорошкова Л., Волков В., Капранова Л., Комелина А. (2018). Обратное влияние субсидии на формирование бюджета объединенного территориального сообщества. Международный журнал инженерии и технологий, 7 (4.8), 539-543.

20. Хорошкова Л.А., Волков В.П. (2018). Управление децентрализацией и формированием финансовых процессов территориальных сообществ. Экономический вестник университета / Переяслав-Хмельницкий

государственный педагогический университет им. Григория Сковороды, 36/1, 285-293.

21. Маркіна І.А., Прилипко І.О., Свириденко С.І. Соціально-економічний розвиток об'єднаних територіальних громад як складова інноваційного потенціалу. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 24. С. 50-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_24_11.

22. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій ряду на 2017 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 року № 275-р. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>.

23. Саєнко П. Теоретичні засади формування стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 7. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/100.pdf.

24. Андрушків Б., Кирич Н., Співак С. та ін. Стратегія розвитку адміністративного району (Концептуальні засади організації соціально-економічного розвитку адміністративного району в контексті формування добровільних об'єднань територіальних громад Лановеччини. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А, 2017. 456 с.

25. Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік: Указ Президента України від 07.12.2016 р. № 545/2016 / Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>.

26. Деякі питання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 688-р / Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=249350402>.

27. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій ряду на 2017 рік: розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р / Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>.

28. Децентралізація на власному досвіді: в яких регіонах найбільш позитивно оцінюють реформу? / Сайт Національної ради реформ. URL: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/decentralizaciya-na-vlasnomu-dosvidi-v-yakuh-regionah-naybilshpozytyvno-ocinyuyut-reformu>.

29. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування: результати другої хвилі соціологічного опитування / Київський міжнародний інститут соціології. URL: <http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Analitychnyi>.

30. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад (станом на 10.05.2017 р.) / Сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства. URL: <http://www.minregion.gov.ua/wpcontent/uploads/2017/05/REYESTR-Dogovoriv-po-spivrobotnitstvu-stanom-na-10.05.2017.pdf>.

31. Про внесення змін до Методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 601 / Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249308591>.

32. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо добровільного приєднання територіальних громад: закон України від 09.02.2017 № 1851-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1851-19>.

33. Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища: закон України від 09.02.2017 р. № 1848-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1848-19>.

34. Білоус Я.Ю. Аналіз показників оцінки соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2017. № 10. С. 12-17. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>.

35. Боголіб М.А. Міжнародний досвід забезпечення соціально-економічних потреб територіальних громад. Економічний вісник університету. 2016. Випуск № 31/1. С.126-129. URL: <http://oaji.net/articles/2017/1900-1503941897.pdf>.

36. Децентралізація в Україні: досягнення, надії і побоювання. Український незалежний центр політичних досліджень. Київ, 2017. 28 с. URL: https://www.internationalalert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf.

37. Інформація щодо об'єднаних територіальних громад. URL: https://www.driv.gov.ua/ords/portal!/cm_core.cm_index?option=ext_gromada&prejim=1&pmn.

38. Кобзарев О. Фандрейзинг: Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Київ: ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 84 с. URL: <http://www.oblrada.pl.ua/grant/5656.pdf>.

39. Колодій О.М. Досвід децентралізації у Франції. Вчені записки ТНУ ім. І. Вернадського. Серія Державне управління. 2018. Т. 29. № 1. С. 195-198. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/37.pdf.

40. Колодій О.М. Процес децентралізації: Німецький досвід в Українських реаліях. Державне управління: Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 17. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2018/25.pdf.

41. Юрик Н.Є., Пастух Х.Р. Особливості розвитку публічної організації в сучасних економічних умовах // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції «Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій» до 100 річчя з дня заснування НАН України та на вшанування пам'яті Івана Пулюя (100 річчя з дня смерті), 22-24 травня 2018. Т.: ТНТУ, 2018. С. 344-345.

42. Юрик Н., Маслянко Б. Кадрове забезпечення публічної влади: проблеми та перспективи // Матеріали I міжрегіональної науково-практичної конференції «Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні», 21 травня 2019 року. Т.: ТНТУ, 2019. С. 90.

43. Юрик Н.Є., Маслянко Б.М. Особливості управління соціально-економічним розвитком об'єднаних територіальних громад. Теоретичні та практичні питання узгодження інтересів розвитку територіальної системи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Харків, 31 жовтня 2020 р.). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2020. С. 202-205.

44. Офіційний сайт Гуменецької сільської об'єднаної територіальної громади: веб-сайт. URL: <https://gumenetska-gromada.gov.ua/>.

45. Уточнений річний розпис Гуменецька сільська рада на 2017 р. (станом на 31.12.2017 р.).

46. Уточнений річний розпис Гуменецька сільська рада на 2018 р. (станом на 31.12.2018 р.).

47. Уточнений річний розпис Гуменецька сільська рада на 2019 р. (станом на 31.12.2019 р.).

48. Звіт про об'єкти погосподарського обліку на 01.01.2018 р.

49. Звіт про об'єкти погосподарського обліку на 01.01.2019 р.

50. Звіт про об'єкти погосподарського обліку на 01.01.2020 р.

ДОДАТКИ